

मेलौली नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

मेलौली बितडी

सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

स्वास्थ्य तर्फको
बार्षिक प्रतिवेदन २०८०/०८१

मेलौली नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मेलौली, बैतडी
सुदूरपश्चिम प्रदेश नेपाल

मिति: २०८१/०५/२०

नगर प्रमुखको मन्तव्य

हाम्रो मेलौली नगरपालिका बैतडीको स्वास्थ्य शाखाले आ.व.२०८०/८१ मा सम्पादन गरेका स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूको बार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन गर्न लागेकोमा खुशि लागेको छ। मेलौली नगरपालिका भित्र स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको क्रममा सचालन भएका मुख्य मुख्य गतिबिधिहरू, स्वास्थ्य सेवाको अवस्था, समस्या तथा चुनौतिहरूलाई समेटने प्रयास गरिएको छ। सरकारी तथा गैर सरकारी क्षेत्र समेतबाट स्वास्थ्य सेवाको प्रवाहका गतिबिधिहरू समावेश भएको यो प्रतिवेदन सबैको साझा प्रयासको परिणाम हो भन्ने लागेको छ।

नेपालको संविधान २०७२ ले स्वास्थ्य सेवालाई आधारभूत मौलिक हकको रूपमा राखेको छ। आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय तहको काधमा आईसके पश्चात नेपाल सरकारको नीति अनुरूप तोकिएका स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्न मेलौली नगरपालिका प्रयासरत छ। नगरपालिकाको आन्तरिक आय न्यून नै छ, सिमित साधन श्रोतका बावजुत पनि स्वास्थ्य क्षेत्रको ब्यबस्थापनको लागि बजेटको व्यवस्था गरि स्वास्थ्य संस्थाहरू थप गर्ने, औषधि तथा स्वास्थ्य सामग्रीहरू आपूर्ति तथा आवश्यकताको आधारमा स्वास्थ्यकर्मीहरू भर्ना गर्ने, स्वास्थ्य संस्था, खोप केन्द्रका भवन निर्माण गर्ने लगायतका कार्यहरूलाई निरन्तरता दिई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न गराउन व्यवस्थापकीय कार्य गर्दै आएका छौं।

मेलौली नगरपालिका अन्तर्गत कार्यरत सम्पूर्ण महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवकहरू, आमा समुह, स्वास्थ्यकर्मी तथा सहयोगी कर्मचारीहरू, चिकित्सक, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, स्वास्थ्य शाखा प्रमुख, अन्य कर्मचारीहरू, जनप्रतिनिधि, स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति, राजनैतिक दल तथा विकास साझेदार संस्थाहरू सहित सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूलाई आगामी दिनहरूमा समेत निरन्तर सहयोग गर्न अनुरोध गर्दै स्वास्थ्य सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन पु-याएको योगदानको लागि धन्यवाद सहित हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु।

(भिम बहादुर चन्द)

नगर प्रमुख

मेलौली नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मेलौली, बैतडी
सुदूरपश्चिम प्रदेश नेपाल

मिति: २०८१/०६/१०

नगर उप प्रमुखको मन्तव्य

मेलौली नगरपालिका, बैतडीको स्वास्थ्य शाखाले आ.व. २०८०/८१ मा सम्पादन गरेका स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूको वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन गर्न लागेकोमा हर्षित छु । यस नगरपालिकाले स्वास्थ्य तर्फ सम्पादन गरेका मुख्य कार्यहरू समेटेर तयार गरिएको प्रतिवेदन एक दस्तावेजको रूपमा रहने छ र सरोकारवाला सबैलाई जानकारी प्रदान हुनेछ ।

सिमित साधन श्रोतका बीच पनि हामी शिक्षा, स्वास्थ्य क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखी योजना तथा नीति निर्माण गरि कार्वान्वयन गर्दै आई रहेका छौं । नेपालको संबिधान अनुसार स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय तहको भएपनि स्वास्थ्य संस्थाको भवन निर्माण ठुला किसिमका औजार उपकरण र मेसिनहरूको ब्यबस्थापन गर्न समस्या परिरहेको अवस्था छ, यस्ता कार्यहरूको लागि प्रदेश तथा संघ सरकारले सहयोग गर्न जरुरी देखिन्छ ।

स्वास्थ्य क्षेत्रमा महत्वपूर्ण योगदान गर्नहुने यस पाटन नगरपालिका अन्तर्गत कार्यरत सम्पूर्ण महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवकहरू, आमा समुह, स्वास्थ्यकर्मी, सहयोगी, चिकित्सक, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, शाखा प्रमुख, अन्य कर्मचारीहरू, जनप्रतिनिधि, स्वास्थ्य ब्यबस्थापन समिति, राजनैतिक दल तथा विकास साझेदार संस्थाहरू सहित सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूलाई स्वास्थ्य सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन पुर्याएको योगदानको लागि धन्यवाद सहित हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

(पार्वती बोहरा बिष्ट)

नगर उप प्रमुख

मेलौली नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मेलौली ,बैतडी
सुदुरपश्चिम प्रदेश नेपाल

मिति: २०८१/०६/१०

शुभकामना

मेलौली नगरपालिका, बैतडीको स्वास्थ्य तर्फ आ.ब. २०८०/८१ मा सम्पादन भएका स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूको वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन गर्न लागेकोमा खुशि लागेको छ। यस मेलौली नगरपालिकामा स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको क्रममा सचालन भएका मुख्य मुख्य गतिविधिहरू, स्वास्थ्य सेवाको हालको अवस्था, समस्या तथा चुनौतिहरूलाई समेटेको छ । गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा विस्तार तथा सेवाको पहुंच वर्दिमा सरकारी तथा गैर सरकारी क्षेत्र समेतबाट स्वास्थ्य सेवाको प्रवाहका गतिविधिहरू समावेस गर्ने प्रयास गरिएको छ । यस प्रकाशनले सार्वजनिक सूचना र पारदर्शिताको रूपमा समेत महत्त्वपूर्ण स्थान लिने विश्वास लिएको छ ।

नेपालको संविधान २०७२ ले स्वास्थ्य सेवालार्ई आधारभूत मौलिक हकको रूपमा राखेको छ । आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने क्रममा नेपाल सरकारको नीति अनुरूप तोकिएका स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्न मेलौली नगरपालिका प्रयासरत छ । सिमित साधन श्रोतका बावजुत पनि स्वास्थ्य क्षेत्रको व्यवस्थापनको लागि बजेटको व्यवस्थापन गरि स्वास्थ्य संस्थाहरू थप गर्ने, औषधि आपूर्ति तथा आवश्यकताको आधारमा स्वास्थ्यकर्मीहरू भर्ना गर्ने, स्वास्थ्य संस्था, खोप गाउँघर क्लिनिकका भवन निर्माण गर्ने लगायतका कार्यहरूलाई निरन्तरता दिई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न गराउन व्यवस्थापकीय कार्य गर्दै आएका छौ ।

मेलौली न.पा.को स्वास्थ्यको अवस्था झल्कने गरी तयार पारिएको २०८०।८१ को यो वार्षिक प्रतिवेदनले स्वास्थ्य सेवालार्ई अझ प्रभावकारी बनाउन आवश्यक कार्ययोजना तयार गर्न, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्न र समग्र स्वास्थ्य क्षेत्रमा सुधार ल्याउन महत्त्वपूर्ण भुमिका रहने छ ।

यस नगरपालिका अन्तर्गतका सम्पूर्ण महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवकहरू, आमा समुह, स्वास्थ्यकर्मी, सहयोगी, चिकित्सक, सबै कर्मचारीहरू तथा जनप्रतिनिधि, स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति, राजनैतिक दल तथा विकास साझेदार संस्थाहरू सहित सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूले स्वास्थ्य सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन पु-याएको योगदानको लागि धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

(नारायण बहादुर चन्द)
प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत

सुदूरपश्चिम प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
स्वास्थ्य कार्यालय बैतडी

०९५-५२०२३१ —प्रशासन शाखा

०९५-५२०१३६ —लेखा शाखा

इमेल : baitadihealthoffice@gmail.com

मिति: २०८१/०६/१०

मन्तव्य

नगरपालिकाको स्वास्थ्य सेवाको स्थिति झल्कने गरि मेलौली नगरपालिका स्वास्थ्य शाखाले संघीयताको कार्यन्वयन पछिको पहिलो वार्षिक प्रतिवेदन २०८०/८१ प्रकाशन गर्न लागेकोमा खुशी प्रकट गर्दछु । यस प्रतिवेदनमा नगरपालिकाको समग्र स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको कभरेज, मुख्य उपलब्धिहरु, प्रगति, अवसर र चुनौतीहरुलाई उल्लेख गरिएकोले आगामी आर्थिक वर्षको को योजना तयार गर्न सहयोगी हुनेछ ।

मलाई आशा छ, यो प्रतिवेदनले स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुको योजना तयार गर्न, कार्यन्वयन, अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्न र समग्रमा नगरपालिकाको स्वास्थ्य क्षेत्रमा अपेक्षित सुधार ल्याउन उल्लेख्य भूमिका खेल्नेछ ।

यस अवसरमा नगरपालिकाभित्र कार्यरत सम्पूर्ण महिला स्वयम सेविकाहरु, स्वास्थ्यकर्मी, स्वास्थ्य शाखा प्रमुख, जनप्रतिनिधि, पालिकाको प्रशासनिक तथा राजनैतिक नेतृत्व र अन्य विकास साझेदार संस्था र निजि क्षेत्र सम्पूर्णलाई स्वास्थ्य सेवा प्रवाह र सुधारमा योगदान पुर्याए वाफत धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै निरन्तर सहयोग, समन्वय र सहकार्यको लागि अपेक्षा गर्दछु ।

तिर्थराज भट्ट

(जनस्वास्थ्य अधिकृत)

कार्यालय प्रमुख

मेलौली नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मेलौली, बैतडी
सुदुरपश्चिम प्रदेश नेपाल

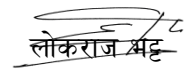
मिति: २०८१/०६/१०

शुभकामना

मेलौली नगरपालिका बैतडीले सामाजिक विकास क्षेत्र अन्तर्गत स्वास्थ्य तर्फ आ.व २०८०/८१ मा सम्पादन भएका स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूको वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन गर्न लागिएको छ । यस मेलौली नगरपालिका अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको क्रममा सचालन भएका कार्यहरूको उपलब्धि, स्वास्थ्य सेवाको हालको अवस्था, समस्या तथा चुनौतिहरूलाई समेटि सुचना प्रवाह गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने क्रममा नेपाल सरकारको नीति अनुरूप तोकिएका स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्न मेलौली नगरपालिका विभिन्न क्षेत्र बाट प्रयास गर्दै आईरहेको अवस्थामा हाम्रो साझेदारी गराइदिनुहुने नगरपालिकाबाट विनियोजित बजेटमा सिमित साधन श्रोत साधन हुदा पनि सामाजिक विकास समितिले शिक्षा स्वास्थ्य क्षेत्रको व्यवस्थापनको लागि बजेटको व्यवस्था गर्दै आईरहेको छ । औषधि आपूर्ति तथा आवश्यकता अनुसार स्वास्थ्यकर्मीहरू करार सेवामा भर्ना गर्ने, स्वास्थ्य संस्था, खोप गाउघर क्लिनिकका भवन निर्माण गर्ने लगायतका कार्यहरूलाई निरन्तरता दिई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता प्रदान गर्दै आईरहेका छौ । हामी स्वास्थ्य क्षेत्रको सुधारको लागि निरन्तर प्रयत्नरत छौ र रहने छौ । केशरपुर प्रा.स्वा.केन्द्रमा नियमित डाक्टर राखेर सेवा दिन सफल भएका छौ । मेलौली नगरपालिका अन्तर्गत गेटा आखां अस्पताल संगको सहकार्यमा आखां उपचार केन्द्र स्थापना गरी संचालन गर्न सफल भएका छौ । स्वास्थ्य विमा र साझा औषधालय स्थापना गर्न तयारीका साथ अगाडी बढेका छौ । नगरपालिकाबाट विकट रहेको वार्ड नं ४ मा आयुर्वेदिक सेवा संचालन का लागि तयारी गरिएको छ ।

यस मेलौली नगरपालिका अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा खटिई रहनु भएका सम्पूर्ण महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवकहरू, आमा समुह, स्वास्थ्यकर्मी, सहयोगी, चिकित्सक, सबै कर्मचारीहरू तथा जनप्रतिनिधि, स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति, राजनैतिक दल, तथा विकास साझेदार संस्थाहरू सहित सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूलाई आगामी दिनहरूमा समेत निरन्तर सहयोग गर्न अनुरोध गर्दै स्वास्थ्य सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन पुर्याएको योगदानको लागि धन्यवाद सहित हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । साथै यस वार्षिक प्रतिवेदनले समेटेन खोजेको भाव बुझी सरोकारवाला सबै पक्षबाट निरन्तर सहयोग र सुझावको लागि समेत विन्नमता पुर्वक अनुरोध गर्दछु ।

लोकराज बट्ट

संयोजक

सामाजिक विकास समिति

मेलौली नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मेलौली, बैतडी
सुदुरपश्चिम प्रदेश नेपाल

Email:mohanbhat2028@gmail.com
Phone:- 9848904020

मिति: २०८०/०६/१८

दुई शब्द

नेपालको संविधान २०७२ ले परिकल्पना गरेको तीन तहको शासन व्यवस्था प्रणाली लागु भए वमोजिम आधारभूत स्वास्थ्य सेवा स्थानीय तहको जिम्मामा आएपश्चात आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरि प्रकाशन गर्न पाउँदा धेरै खुशी लागेको छ । नगरपालिका अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको स्थितीको अवस्था यस वार्षिक प्रतिवेदनले विगतको तिन वर्षको स्वास्थ्य सुचांकहरुको तुलनात्मक विश्लेषण तथा विभिन्न तहमा समिक्षा गरि प्राप्त पृष्ठपोषण समेतको आधारमा स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुचना प्रणालीबाट प्राप्त सुचनालाई एकिकृत गरि प्रतिवेदन तयार पारिएको छ ।

यो प्रतिवेदन स्वास्थ्य क्षेत्र संग प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष सरोकार राख्ने सबै सरकारी, गैरसरकारी संघसंस्था, पालिका, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था तथा अन्य महानुभावहरु लाई मेलौली नगरपालिकाको समग्र स्वास्थ्य स्थितिका बारेमा जानकारी लिन उपयोगी हुने छ भन्ने बिस्वास गरेको छु ।

मेलौली नगरपालिकाको समग्र स्वास्थ्य अवस्था सुधार गर्नको लागि नीतिगत सहजीकरण गर्न महत्वपूर्ण भूमिकाको लागि नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग सामाजिक विकास मन्त्रालय, धनगढी कैलाली, निर्देशनालय दिपायल डोटी र स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र धनगढी, बैतडी जिल्लाका श्रीमान प्रमुख जिल्ला अधिकारी भिमकान्त शर्मा ज्यू, निरन्तर सुझाव, सल्लाह, पृष्ठपोषण प्रदान गर्न हुने स्वास्थ्य कार्यालय बैतडीका प्रमुख तिर्थराज भट्ट ज्यू सहित कार्यालय परिवार, स्वास्थ्यको विभिन्न क्षेत्रमा सहयोगी भूमिका खेल्न हुने संघ संस्थाहरु तथा सरकारी कार्यालय प्रति कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

स्वास्थ्य क्षेत्रका लागि निरन्तर रुपमा आवश्यक श्रोत व्यवस्थापन, निर्देशन, सहयोग तथा अभिभाकत्व प्रदान गर्दै आउनु भएका नगर प्रमुख श्री भिम बहादुर चन्द ज्यू, उप प्रमुख श्री पार्वती बोहरा विष्ट ज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यूहरु नारायण बहादुर चन्द, सामाजिक बिकास समितिका संयोजक ज्यू, वडा अध्यक्ष ज्यूहरु, राजनितिक दलका पदाधिकारी, कार्यपालिका सदश्य, नगरसभा सदश्य, शाखा प्रमुख ज्यूहरु तथा स्वास्थ्य शाखा परिवार प्रति आभार व्यक्त गर्दछु ।

स्वास्थ्य क्षेत्रको जगको रुपमा निःस्वार्थ खटिई रहनु भएका सम्पूर्ण महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका ज्यूहरु, आमा समूह, अहोरात्र स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिरहनु भएका सम्पूर्ण स्वास्थ्यकर्मी तथा सहयोगी कर्मचारी ज्यूहरु, स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति, पत्रकार, संचारकर्मी, संचार माध्यमहरु सहित प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष सहयोग गर्ने तथा सरोकार राख्ने महानुभावहरु सहित सरकारी, गैरसरकारी संघसंस्थाहरुको महत्वपूर्ण भूमिकाको उच्चकदर गर्दै आभार प्रकट गर्न चाहन्छु ।

अन्त्यमा यो वार्षिक प्रतिवेदन पहिलो पटक प्रतिवेदन तयार गर्ने प्रयास गरिएकोले प्रतिवेदनमा भएका कमि कमजोरीहरु तथा त्रुटीहरु सुझावको रुपमा प्राप्त भएमा आगामी दिनमा सुधारको लागि मार्गदर्शकको रुपमा लिईने छ ।

मोहन सिंह भाट
स्वास्थ्य संयोजक

बिषयसूची

क्र.सं.	शिर्षक	पेज नं.
खण्ड १	परिचय तथा लक्ष्यहरु	
१.१	मेलौली नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय	१
१.२	भौगोलिक अवस्थिति	१
१.३.	बैतडी जिल्लाको नक्शा	४
१.४	मेलौली नगरपालिकाको नक्शा	५
१.५.	वडा अनुसारको जनसंख्या जम्मा घरधुरी संख्या (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	५
१.६.	स्वास्थ्य संरचनाको विवरण	५
१.७	पन्ध्रौं पंचवर्षीय योजनामा स्वास्थ्य	६
१.८.	दिगो बिकास लक्ष्य (2016–2030)	७
१.९.	राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०७६	८
खण्ड २	बाल स्वास्थ्य कार्यक्रम	
२.१	राष्ट्रिय खोप कार्यक्रम	१०
२.२	समुदायमा आधारित नवजात शिशु तथा बालरोगको एकीकृत व्यवस्थापन कार्यक्रम	११
२.३	पोषण कार्यक्रम	१३
खण्ड ३	प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम	
३.१	सुरक्षित मातृत्व तथा नव शिशु स्वास्थ्य कार्यक्रम	१५
३.२	परिवार योजना कार्यक्रम	१६
३.३	किशोरी किशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम	१७
३.४	गाउँघर क्लिनिक कार्यक्रम	१८
३.५	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रम	१९
खण्ड ४	महामारी तथा रोग नियन्त्रण	
४.१	औलो नियन्त्रण कार्यक्रम	१९
४.२	क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम	२०
४.३	कुष्ठरोग नियन्त्रण तथा रोकथाम कार्यक्रम	२१
४.४	कोभिड-१९ रोकथाम तथा नियन्त्रण कार्यक्रम	२१
खण्ड ५	स्वास्थ्य सेवा व्यवस्थापन	२२
खण्ड ६	मानव शंसाधन	२३
खण्ड ७	विविध सेवा	२६
खण्ड ८	समस्या, चुनौती तथा समाधानका उपायहरु	३०
खण्ड ९	अनुसूचीहरु	
अनुसूची १	मेलौली नगरपालिकाका जनप्रतिनिधिहरुको विवरण	३१
अनुसूची २	सामाजिक विकास समितिको विवरण	३१
अनुसूची ३	प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत र शाखा प्रमुखको विवरण	३१

अनुसूची ४ स्वास्थ्य संस्था प्रमुखहरुको विवरण	३२
अनुसूची ५ मेलौली नगरपालिका अन्तर्गत संचालनमा रहेका एम्बुलेन्सहरुको विवरण	३२
अनुसूची ६ शाखा प्रमुखहरुको विवरण	३२
अनुसूची ७ स्वास्थ्य बिमा अन्तर्गतका दर्ता सहयोगीहरुको विवरण	३३
अनुसूची ८ परिवार नियोजन तथा गर्भपतन सेवा सम्बन्धी विवरण	३३
अनुसूची ९ स्वास्थ्य सेवा सुधारका लागि गरिएको प्रयासहरु	३३
अनुसूची १० मापदण्डहरु	३४
अनुसूची ११ नगर स्तरीय द्रुत प्रतिकार्य टिमको विवरण	३५
अनुसूची १२ वडा अनुसारको स्वास्थ्य संस्थाहरुले सेवा प्रदान गर्नुपर्ने लक्षित जनसंख्या	३६
अनुसूची १३ महिला स्वास्थ्य स्वयंम सेविकाको विवरण	३७
अनुसूची १४ छोटकरी रूप	३९
अनुसूची १५ फोटो ग्यालरी	४०

खण्ड १ (परिचय तथा लक्ष्यहरु)

१.१. मेलौली नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

स्थापना : वि सं. २०७३/११/२७ साल

भौगोलिक अवस्थिति कूल क्षेत्रफल: ११९.४३ बर्ग कि.मि

सिमाना

पूर्वमा : पाटन नगरपालिका

पश्चिममा : पन्चेश्वर र शिवनाथ गाउँपालिका

उत्तरमा : दशरथचन्द्र नगरपालिका

दक्षिणमा : डडेल्धुरा जिल्लाको भागेश्वर गाउँपालिका ।

काठमाण्डौं देखिको दुरी: ८८९.३ कि. मि.

समुद्री सतहदेखि उचाई : ७०० देखि १८०० मिटर

९ वटा वडाहरुमा विभाजित रहेको छ ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को संक्षिप्त नतिजा अनुसार जम्मा जनसंख्या : २२००६

पुरुष जनसंख्या : १०१७४ र महिला जनसंख्या: ११८३२

परिवारको औसत आकार : ४.५४ , जनघनत्व : १७३

परिवार संख्या : ४५३६ , जम्मा घरधुरी रु.४५२२

लैंगिक अनुपात: ८५.१६ पुरुष प्रति १०० महिला

साक्षरता दर (%) : जम्मा : ७९.०३ पुरुष : ९९.०९ , महिला : ६८.९

जनसंख्या वृद्धि दर ०.७३

१.२ भौगोलिक अवस्थिति

नेपालको सुदूरपश्चिम प्रदेश अन्तर्गत बैतडी जिल्लामा अवस्थित यस मेलौली नगरपालिका भौगोलिक क्षेत्रको हिसाबले पहाडी क्षेत्रमा पर्दछ । यस मेलौली नगरपालिकाले ११९.४३ बर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल ओगटेको छ भने पूर्वमा ८२.६३ पूर्वी देशान्तर देखि ८२.९९ डिग्री पश्चिम सम्म र उत्तरमा २८.०३ डिग्री उत्तरी अक्षांश देखि २७.८३ डिग्री दक्षिण सम्म चुरे पर्वतको वीचमा अवस्थित छ । यो क्षेत्र समुद्र सतहदेखि १८०० मिटरको उचाईमा रहेको छ

परिचय :

सुदूरपश्चिम प्रदेशको बैतडी जिल्लामा अवस्थित मेलौली नगरपालिका जिल्लाको दक्षिण पूर्वी भागमा अवस्थित छ । नेपाल सरकारको मिति २०७३ फाल्गुन २२ गतेको निर्णय अनुसार प्रारम्भमा साविकका मेलौली, महारुद्र, विशालपुर, दुर्गास्थान (१,२,३,८ र ९), सलेना, शिवनाथ (६, ७, ८ र ९), रोडीदेवलका (४, ५, ६ र ७ वडाका) गा.वि.स.हरु समावेश गरी नेपालको अधिराज्यको संविधान २०७२ लागू भएसँगै मेलौली नगरपालिकाको घोषणा भएको र २०७३ फागुन २७ गतेको राजपत्रमा प्रकाशित सूचना अनुसार मेलौली नगरपालिकाको क्षेत्र विस्तार गरिएको छ । नेपालको संविधान २०७२ अनुसार प्रदेश नं. ७ अन्तर्गत पर्ने यो नगरपालिका बैतडी जिल्लाका ४ ओटा नगरपालिका सहित चौथो नगरपालिका हो । बैतडी जिल्लाको दक्षिण पश्चिम भागमा पर्ने यो नगरपालिका मेलौली बजार केन्द्र जिल्ला सदरमुकाम बैतडीबाट पाटन हुँदै करीव ६५ कि.मी.को दुरीमा पर्दछ । नयाँ संरचना अनुसार यस नगरपालिकामा जम्मा ९ ओटा वडाहरु रहेका छन् । वि.सं. २०७८ को जनगणना अनुसार यस नगरपालिकामा ४५२२ घर परिवार बसोबास गर्दछन ।

यस मेलौली नगरपालिकालाई पाटन पञ्चेश्वर राजमार्गले करीव बीच भागबाट चिरेर गएको छ । हाल यस नगरपालिकाको पूर्व र उत्तरमा पाटन नगरपालिका, पश्चिममा पञ्चेश्वर र शिवनाथ गाउँपालिका, दक्षिणमा डडेल्धुरा जिल्लाको अजयमेरु र भागेश्वर गाउँपालिका पर्दछन् । मेलौली नगरपालिकाको अधिकांश भूभागमा हावापनी चिसो रहेको भए पनि वातावरण सुन्दर र रमणिय रहेको छ । सूर्यया नदीको किनारको जमीन उर्वर रहेको छ । यस नगरपालिका बासिन्दाको मुख्य पेशा कृषि हो । धान मकै गहुँ, जौ, कोदो, आलु प्याज, गोलभेडा, सिमि, बोडी, काउली जस्ता तरकारी बालीहरु यस क्षेत्रका मुख्य बालीका रुपमा यस क्षेत्र भित्र पर्दछन । यस क्षेत्रको विस्तार विस्तारै बजारीकरण हुँदै गएको अवस्था रहेकोले यहाँ विभिन्न किसिमका नयाँ नौला व्यापार व्यवसाय फस्टाउने देखिन्छन । यस क्षेत्रका काँडा, लामालेक, सलेना आदि स्थानीय बजार रहेका छन् । त्यसै गरी तल्लो स्वराड क्षेत्रको मुटको

रुपमा रहेको यो क्षेत्र धार्मिक हिसावले पनि निकै प्रख्यात भएको कारण विभिन्न समयमा मेला पर्वहरु समेत लाग्ने हुनाले व्यापार व्यवसाय को क्षेत्रमा अग्रणी भूमिका खेल्न सक्ने विश्वास लिईएको छ ।

नगरपालिका भित्र रहेका प्रमुख गाउँ/बस्तीहरुको नाम र साविकको गा.वि.स. र वडा :

हालको वडा	साविकको गा.वि.स. तथा वडाहरु	गाउँ/बस्तीहरुको नाम
१	मेलौली(३,४,५,६,७,८ र ९)	देही,घेउडी,नोर्खा,गुईला,भुसिल,द्वारसैनी,जर्कु,बुडान,रडमा,बसाडी,सिराड,नडरौं
२	सलेना (१,२,३,४ र ५) र दुर्गास्थान (१,२ र ३)	सलेना,कसडा,लोर्खा,कोट,भोरा,टाक्टोला,सेली,लिखोडा,कपर्त,रौतगाउँ,दुर्गास्थान,स्याडी,पुजारागाउँ,चमागाउँ
३	सलेना(६,७,८,९)र दुर्गास्थान(८र९)	लेक,सिल,बाकोट,मलेना,चिनाडी,कुजागाड,ढणौन
४	रोडीदेवल (४,५,६ र ७)	तिताबै,बेडासौं,सकिना,भट्टाड,बामनी,ताल,गर्जल
५	महारुद्र (१,२,३,४ र ५)	पेल्या,सिरोडा,खलिगाड,सिमलबटा,सेरा,भुर्काली
६	महारुद्र (६,७,८ र ९)	लामालेक,हत्तरंगा,गाजरी,हडेली,पोखरी
७	शिवनाथ(६,७,८ र ९)मेलौली (१ र २)	काँडा,कुन्थला,आगर,पचकोरा,गाउँकोट,तोल्या,चाप,स्वाखाँनी
८	विशालपुर (३,४,५ र ६)	कोटिगाउँ

विभिन्न जात जाती तथा समुदायका मानिसहरुको बसोबास रहेको यस क्षेत्रमा विभिन्न चाड पर्व मनाउने गरिन्छ । जस्तै: दशैं, तिहार, माघे संक्रान्ति, होली, गौरा, औंलेक संक्रान्ति, कृष्ण जन्माष्टमि, विशु पर्व लगायतका यहाँका प्रमुख चाड पर्वको रुपमा रहेको पाइन्छ ।

नगरका प्रमुख आकर्षणहरु :

यस पालिकाको क्षेत्र भित्र विभिन्न प्रकारका धार्मिक सांस्कृतिक सम्पदाहरु रहेका छन । यिनिहरु नगरका प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरु हुन् । रिति रिवाज र परम्परा अनुसार यि स्थलहरुमा विभिन्न चाडपर्वहरुमा मानिसहरु आउने गर्दछन् । विशेष गरी विशु, गौरा पर्व, तिज, दशैं, शिवरात्री, माघेसंक्रान्ती,चैते दशैं जस्ता चाडपर्वमा यस क्षेत्रमा मानिसहरुको जमघट हुने गर्दछ । विभिन्न जात जातीको मौलीक संस्कृतीले यस क्षेत्रको विशिष्ट सांस्कृतिक धरोहरका रुपमा रहेको छ । यसका साथै मेलौली भगवती, महारुद्र धाम, कैलपाल मन्दिर, समैजी सदाफल, भुमिराज, ग्वाल्लेक केदार मन्दिर, गंगेश्वर, पोटलासैनी भगवती लगायत अन्य मठमन्दिर हरुले भरिपुर्ण छ । नगर क्षेत्रमा रहेका केही प्रमुख पर्यटकीय तथा धार्मिक स्थलको विवरण छोटकरीमा तल उल्लेख गरिएको छ ।

नगरका प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरु :

क्र.स.	पर्यटकीय स्थलको नाम	ठेगाना
१	मेलौली भगवती मन्दिर	मेलौली न.पा. १
२	समैजि सदाफल,भुमिराज,पोटलासैनी भगवती	मेलौली न.पा. २
३	ग्वाल्लेक केदार धाम	मेलौली न.पा. ३
४	गाडदेव केदार मन्दिर	मेलौली न.पा. ४
५	बेताल मन्दिर र धुनी	मेलौली न.पा. ५
६	महारुद्र धाम	मेलौली न.पा ५ र ६
७	गंगेश्वर मन्दिर	मेलौली न.पा. ८
८	शिव मन्दिर	मेलौली न.पा. ९

. भौतिक पुर्वाधार विकासको अवस्था.

सडक : पाटन पञ्चेश्वर सडक खण्डले करिब करिब विच भागबाट छेडेको मेलौली नगरपालिकामा सडक बरिपरीका क्षेत्रको भौतिक पुर्वाधारको अवस्था सुविधा उल्लेख्य रुपमा लिन पाएका छैनन् । सडक खण्डको स्तरोन्नती भईरहेको भए पनि सडकको अवस्था माटे र धुले नै छ । नगर क्षेत्रमा अन्य शाखा सडकहरू विस्तारका क्रममा छन । जसले गर्दा वर्षा र गर्मि दुवै समयमा जनताले हिलो र धुलोको सामना गर्नु परेको अवस्था छ, यसले एकातिर जनस्वास्थ्यमा गम्भीर असर पार्ने देखिन्छ, भने अर्कातिर जनताले स्वच्छ वातावरणमा जिउने मौलिक हकको उल्लंघन भएको देखिन्छ । त्यस्तै नगरपालिकाको स्याडीलोला देखी मर्छले सम्म २ वटा पक्कपुलहरू रहेका छन । पाटन पञ्चेश्वर सडक खण्डको करिब १७ किलोमिटर क्षेत्र यस नगरपालिका भित्र पर्दछ । नगरका सबै गाउँहरूमा सडक सुविधा पुगेको छैन, अधिकांस कच्ची सडकहरूको भौतिक अवस्था कमजोर रहेको छ ।

दुर संचार : यस नगरपालिका क्षेत्रमा आधुनिक संचार माध्यमको रुपमा टि.भि.,मोवाइल फोन, इन्टरनेट सेवाको प्रयोग दिन प्रतिदिन बढिरहेको छ । ल्याण्डलाईन टेलिफोनको सुविधा नभए पनि मोवाइल सेवामा नेपाल टेलिकम,एनसिएल र स्मार्ट ले सेवा प्रदान गरि रहेका छन । युवा पुस्तामा मोवाइल इन्टरनेटको प्रयोग पनि बढ्दो छ । संचार क्षेत्रका रुपमा नगर क्षेत्रमा १ वटा ईलाका हुलाक कार्यालय छ ।

जातीय आधारमा जनसंख्या स्थिती :

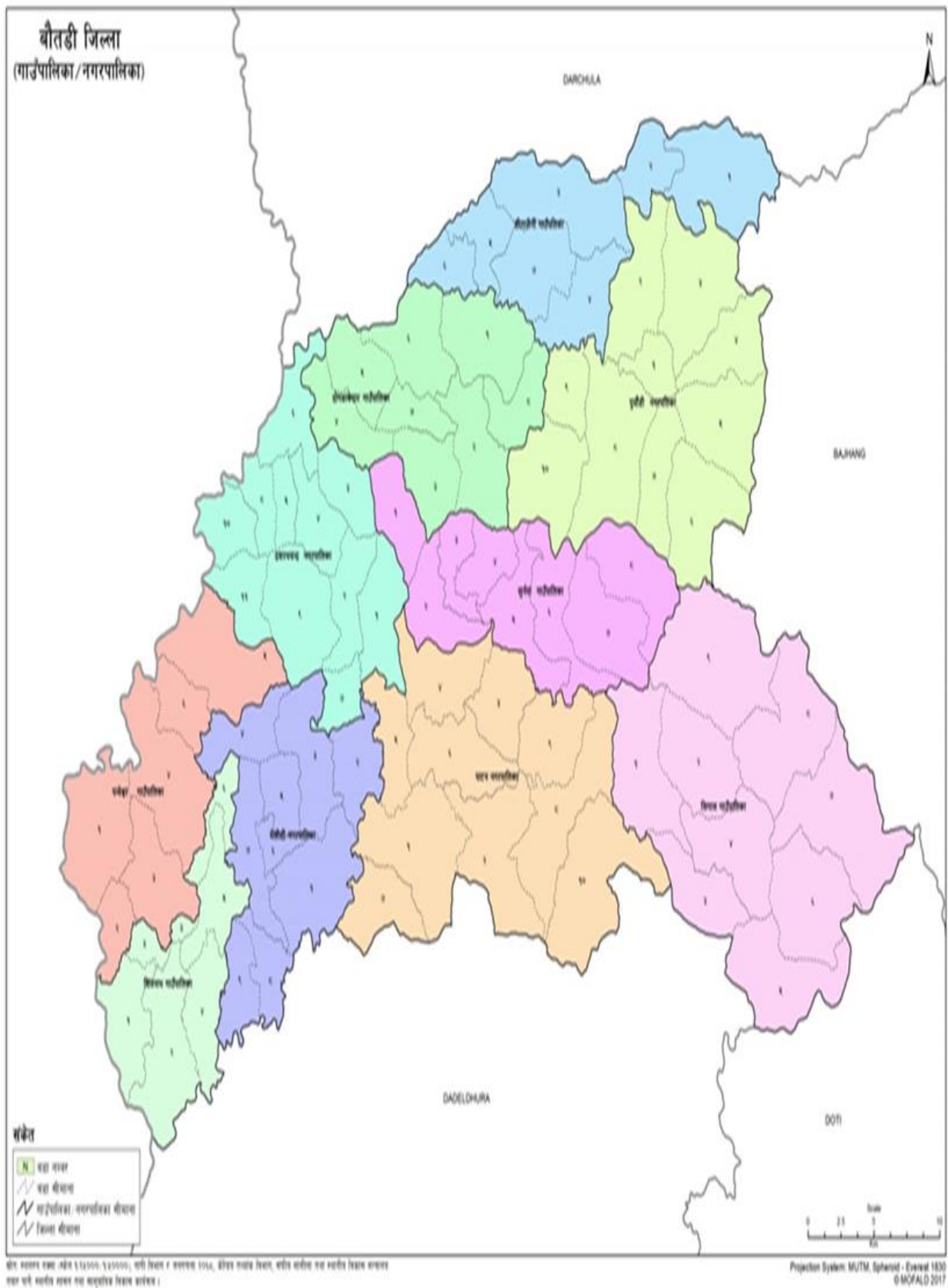
क्र.स.	जातजाती	संख्या (प्रतिशत)	कैफियत
१	क्षेत्री	६६६७ (३२.३ प्रतिशत)	
२	ब्राहामण	४४८० (२१.७ प्रतिशत)	
३	ठकुरी	३७१८ (१८ प्रतिशत)	
४	दलित/जनजाती तथा अन्य	५७८४ (२८ प्रतिशत)	

पेशाका आधारमा जनसंख्या स्थिती :

क्र.स.	पेशा	महिला	पुरुष	कैफियत
१	कृषि	८९	८५.४	
२	सरकारी नौकरी	०.७	४.६	
३	व्यापार	०.१	०.६	
४	घरायसी काम	७.७	०.४	
५	अन्य	२.३	५.५	

स्रोत: केन्द्रिय तथ्यांक विभाग राष्ट्रिय जनगणना –२०७८

१.३. बैतडी जिल्लाको नक्शा

१.४ मेलौली नगरपालिकाको नक्शा

१.५ वडा अनुसारको जनसंख्या जम्मा घरधुरी संख्या (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)

वडा नं.	पुरुष	महिला	जम्मा	घरधुरी संख्या
१	१७५५	२०६७	३८२२	७९१
२	१३३८	१५९८	२९३६	५०३
३	८३८	१०७५	१९१३	५०१
४	५६१	६७८	१२३९	३४३
५	९६२	१२००	२१६२	४६२
६	८२८	८९९	१७२७	३७७
७	१४९५	१७८५	३२८०	६९९
८	११८५	१२६५	२४५०	४३३
९	१२१२	१३०५	२५१७	४१३
जम्मा	१०१७४	११८३२	२२००६	४५२२

१.६ स्वास्थ्य संरचनाको विवरण

सेवाकेन्द्र तथा	वडा अनुसारका स्वास्थ्य संस्था तथा सेवा प्रदान गर्ने ईकाई तथा संख्या										
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	अन्य	जम्मा
प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	१
स्वास्थ्य चौकी	०	२	०	०	१	०	०	०	१	०	४
आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	१	०	१	१	०	१	०	१	०	०	५
शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१
सुरक्षित प्रसूती केन्द्र		२		१	१		१	१	१	०	७
खोप क्लिनिक	५	६	३	३	३	२	४	३	३	०	३२

गाउघर क्लिनिक	३	४	३	२	२	३	३	३	३	०	२६
रा.सा.महिला स्वयंसेविका(जना)	१२	१२	७	४	७	७	११	४	६	०	७०
कडा कुपोषित बालबालिकाको लागि बहिरंग उपचार केन्द्र	०	२	०	०	१	०	१	०	१	०	५
किशोर किशोरी मैत्री प्रमाणीकरण भएका स्वास्थ्य संस्था	०	१	०	०	१	०	१	०	०	०	३
पोषण मैत्री / शुन्य होम डेलिभरी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

१.७ पन्ध्रौं पंच वर्षीय योजनामा स्वास्थ्य

नेपालको पन्ध्रौं पंचवर्षीय योजनाले स्वस्थ, उत्पादनशील, जिम्मेवार र सुखी नागरिकको परिकल्पना गर्दै सबै तहमा सबल स्वास्थ्य प्रणालीको विकास र विस्तार गर्दै जनस्तरमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको पहुँच सुनिश्चित गर्ने लक्ष्य लिएको छ । यस योजनाले तपसिल बमोजिमका उद्देश्यहरू तथा रणनीति अङ्गीकार गरेको छ ।

उद्देश्यहरू:

१. संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा सबै किसिमका स्वास्थ्य सेवाहरूको सन्तुलित विकास र विस्तार गर्नु ।
२. सर्वसुलभ र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको लागि सरकारको उतरदायित्व र प्रभावकारी नियमन अभिवृद्धि गर्दै नाफामूलक स्वास्थ्य क्षेत्रलाई सेवामूलक क्षेत्रको रूपमा क्रमशः रूपान्तरण गर्नु ।
३. बहुक्षेत्रिय समन्वय तथा साझेदारी सहित स्वास्थ्य सेवामा नागरिकको पहुँच तथा उपभोग बढाई सेवा प्रदायक र सेवाग्राहीलाई थप जिम्मेवार बनाउदै स्वस्थ जीवनशैली प्रबर्द्धन गर्नु ।

रणनीति :

१. प्रतिकारात्मक, प्रबर्द्धनात्मक, उपचारात्मक, पुनर्स्थानात्मक तथा प्रशामक लागायतका आधारभूत देखी विशिष्टिकृत र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा सबै नागरिकको पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।
२. आयुर्वेद, प्राकृतिक चिकित्सा तथा अन्य चिकित्सा पद्धतिहरूको योजनाबद्ध विकास र विस्तार गर्ने ।
३. जीवन पथ (life course approach) को अवधारणा अनुरूप सबै उमेर समुहका नागरिकहरूको स्वास्थ्य आवश्यकतालाई सम्बोधन गरी मातृ-शिशु, बालबालिका र किशोरकिशोरीको सर्वाङ्गीण विकास र परिवार योजना सेवालार्ई थप सुधार तथा विस्तार गर्ने ।
४. जनसंख्याको वितरण, भौगोलिक अवस्थिति एवं आवश्यकताको आधारमा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा अस्पताल र स्वास्थ्य संस्थाहरू तथा सीप-मिश्रित सामाजिक उतरदायित्व वहन गर्न सक्ने दक्ष जनशक्तिको विकास तथा विस्तार गर्ने ।
५. स्वास्थ्यमा राष्ट्रिय लगानी वृद्धि गर्दै दिगो स्वास्थ्य वित्तिय प्रणालीको विकास गर्ने ।
६. स्वास्थ्य सेवामा सरकारको नेतृत्वदायी भुमिका सुनिश्चित गर्दै सरकारी, निजि तथा गैरसरकारी क्षेत्रबीचको सहकार्य तथा साझेदारीलाई ब्यबस्थापन तथा नियमन गर्ने ।
७. नयाँ प्रविधिजन्य स्वास्थ्य सामग्रीहरूका साथै औषधि तथा औषधिजन्य सामग्रीको उत्पादन, आयात, भण्डारण, वितरण तथा प्रयोगको नियमन तथा ब्यबस्थापन गर्ने ।
८. सर्ने तथा नसर्ने रोग नियन्त्रण तथा जनस्वास्थ्य विपद ब्यबस्थापन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि सामुदायीक स्वास्थ्य प्रणाली सहितका एकिकृत उपाय अबलम्बन गर्ने ।
९. स्वास्थ्य सूचना प्रणाली थप ब्यबस्थित, एकिकृत र प्रविधि मैत्री बनाउदै सबै तहको स्वास्थ्य सूचनाको मागलाई यथोचित सम्बोधन गरी अनुगमन, मुल्यांकन, समिक्षा, नीति निर्माण तथा निर्णय प्रक्रियामा तथ्याङ्कको प्रयोग बढाउने ।
१०. नेपाल स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद्को कार्यक्षेत्रलाई समयानुकूल परिमार्जन गर्दै प्रदेश स्तर सम्म बिकास र विस्तार गर्ने ।
११. आप्रवास प्रक्रियाबाट जनस्वास्थ्यमा हुन सक्ने जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाउने
१२. बहुक्षेत्रिय पोषण योजनाको समन्वय र साझेदारी मार्फत प्रभावकारी रूपमा कार्यन्वयन गर्ने
१३. बहुक्षेत्रिय समन्वय मार्फत सबै नीतिमा स्वास्थ्यलाई समावेश गर्ने ।

योजनाका परिमाणात्मक राष्ट्रिय लक्ष्य र गन्तव्य देहाय बमोजिमका रहेका छन् ।

पन्ध्रौ पंचवर्षीय योजनाका राष्ट्रिय लक्ष्य, गन्तव्य र सूचक

क्र.स.	सूचक	एकाई	आ.व. २०८१/०८२ को लक्ष्य
१	अपेक्षित आयु(जन्म हुँदाको)	वर्ष	७२
२	मातृ मृत्यु दर (प्रतिलाख जिवित जन्ममा)	संख्या	९९
३	नवजात शिशु मृत्यु दर	प्रति हजार जिवित जन्ममा	१४
४	पाँच वर्ष मुनिका बाल मृत्यु दर(प्रति हजार जिवित जन्ममा)	संख्या	२४
५	पाँच वर्ष मुनिका कम तौल भएका बालबालिका	प्रतिशत	१५
६	पाँच वर्ष मुनिका पुङ्कोपना भएका बालबालिका	प्रतिशत	२०
७	स्वास्थ्य विमामा आबद्ध भएको जनसंख्या	प्रतिशत	६०
८	स्वास्थ्य उपचारमा व्यक्तिगत खर्च	प्रतिशत	४०
९	स्वास्थ्यमा सरकारी लगानी	प्रतिशत	८
१०	३० मिनेटको दुरीमा स्वास्थ्य संस्था भएका घरधुरी	प्रतिशत	८०
११	प्रोटोकल अनुसार कम्तिमा ४ पटक गर्भवती जांच गराउने महिला	प्रतिशत	८१
१२	दक्ष स्वास्थ्यकर्मीको उपस्थितिमा जन्मिएका बच्चाहरु	प्रतिशत	७९
१३	पूर्ण खोप पाउने बच्चाहरु	प्रतिशत	९९

१.८ दिगो बिकास लक्ष्य (2016-2030)

विश्वका सबै सरकारहरुले प्रतिबद्धता जनाएका ती विकास लक्ष्यहरुले सन् २०३० सम्ममा सबै प्रकारका गरिबी र भोकमरी उन्मुलन गर्ने देखि विपदसँग जुध्ने क्षमता मजबुत बनाउने सहित १७ वटा उद्देश्य र १६९ वटा लक्ष्य राखेका छन्। त्यस मध्ये उद्देश्य ३ स्वास्थ्य क्षेत्रसंग सम्बन्धित छ । यस अन्तर्गतका मुख्य लक्ष्यहरु देहाय बमोजिमका छन् ।

दिगो बिकास लक्ष्यका सूचकहरु

दिगो विकास लक्ष्य, उद्देश्य ३ : स्वस्थ जीवन सुनिश्चित गर्दै सबै उमेर समुहको अरोग्यता प्रबर्द्धन गर्ने						अनुगमनको खाका		
लक्ष्य तथा सूचकहरु	२०१५	२०१९	२०२२	२०२५	२०३०	तथ्यांकको श्रोत	Frequency	जिम्मेवार निकाय
लक्ष्य ३.१ सन् २०३० को अन्त्यसम्म, विश्वको मातृ मृत्युदर लाई ७० प्रति १००००० जिवित जन्मभन्दा कम गर्ने								
३.१.१ मातृ मृत्युदर	२५८*	१२५	११६	९९	७०	NDHS	५ वर्ष बार्षिक	स्वास्थ्य मंत्रालय
३.१.२ दक्ष स्वास्थ्यकर्मीद्वारा गरिएका जिवित जन्मको अनुपात	५५.६*	६९	७३	७९	९०	NMICS	५ वर्ष	स्वास्थ्य मंत्रालय
लक्ष्य ३.२ सन् २०३० को अन्त्यसम्म, नवशिशु तथा पाँचवर्ष मुनिका बालबालिकाको रोकथाम गर्न सकिने मृत्युहरुको अन्त्य गर्ने, यस्को लागी सबै देशहरुले नवशिशु मृत्युदरलाई कम्तिमा १२ प्रति १००० जिवित जन्म वा सो भन्दापनि कम तथा पाँचवर्ष मुनिका बालबालिकाको मृत्युदरलाई कम्तिमा २५ प्रति १००० जिवित जन्म वा सो भन्दापनि कम गर्ने								
३.२.१ पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाको मृत्युदर	३८*	२८	२७	२४	२०	NDHS, NMICS	बार्षिक, ५ वर्ष	स्वास्थ्य मंत्रालय
३.२.२ नवशिशु मृत्युदर	२३*	१८	१६	१४	१२	NDHS, NMICS	बार्षिक, ५ वर्ष	स्वास्थ्य मंत्रालय

							बर्ष	मंत्रालय
लक्ष्य ३.७.१ आवश्यकता अनुसार आधुनिक परिवार नियोजनका साधन को सेवाबाट सन्तुष्ट प्रजनन उमेर समुह(१५-४९ बर्ष) का महिला हरुको अनुपात	६६	७१	७४	७६	८०	NDHS	५ बर्ष	स्वास्थ्य मंत्रालय
लक्ष्य ३.७.२ किशोरीहरुमा जन्म दर(१०-१४ बर्ष, १५-१९ बर्ष) उक्त उमेर समुहको प्रति १००० महिलामा	७१	५६	५१	४३	३०	NDHS	५ बर्ष	स्वास्थ्य मंत्रालय
लक्ष्य ३.a.१- उमेर अनुसार मनानिकृत १५ बर्ष र माथिका उमेर समुहमा सुर्तीजन्य प्रदर्श प्रयोग गर्ने संभवता(prevalence)	३०.८	२६.१८	२४.३३	२१.५६	१५.०९	STEPS	३ बर्ष	स्वास्थ्य मंत्रालय
लक्ष्य ३.b.१ लक्षित जनसंख्याले राष्ट्रिय कार्यक्रम अनुसार सबै खोप पाएको अनुपात	८८	९०	९५	९५	९५	HMIS, NDHS	५ बर्ष	स्वास्थ्य मंत्रालय

१.९ राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०७६

नेपालको संबिधानले आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई प्रत्येक नागरिकको मौलिक अधिकारको रूपमा प्रत्याभूत गरेको छ। देश को संघिय संरचना र संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको क्षेत्राधिकार अनुसार स्वास्थ्य सेवालाई संस्थागत गर्न तथा नेपालले गरेका राष्ट्रिय, अन्तरास्ट्रिय प्रतिबद्धतालाई सम्बोधन गर्न राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०७६ जारी भएको हो ।

राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीतिले स्वस्थ तथा सुखी जीवन लक्षित सचेत नागरिकको परिकल्पना गर्दै संघिय संरचनामा सबै बर्गका नागरिकका लागि सामाजिक न्याय र सुशासनमा आधारित स्वास्थ्य प्रणालीको विकास र विस्तार गर्दै गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको पहुँच र उपभोग सुनिश्चित गर्ने लक्ष्य लिएको छ । यसले अंगिकार गरेका नीतिहरु निम्न अनुसार छन् ।

१. सबै तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट तोकिए बमोजिमको निशुल्क आधारभूत स्वास्थ्य सेवा सुनिश्चित गरिनेछ ।
२. स्वास्थ्य बिमा मार्फत विशेषज्ञ सेवाको सुलभ पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।
३. सबै नागरिकलाई आधारभूत आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाको पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।
४. स्वास्थ्य प्रणालीलाई संघीय संरचना अनुरूप संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा पुनर्संरचना, सुधार, एवं विकास तथा विस्तार गरिनेछ ।
५. स्वास्थ्यमा सर्वव्यापी पहुँच (universal health coverage) को अवधारणा अनुरूप प्रवर्धनात्मक, प्रतिकारात्मक, उपचारात्मक, पुनर्स्थापनात्मक तथा प्रशामक सेवालाई एकिकृत रूपमा विकास तथा विस्तार गरिनेछ ।
६. स्वास्थ्य क्षेत्रमा सरकारी, निजि तथा गैर सरकारी क्षेत्रबीचको सहकार्य तथा साझेदारीलाई प्रवर्द्धन, व्यवस्थापन तथा नियमन गर्नुका साथै स्वास्थ्य शिक्षा, सेवा र अनुसन्धानका क्षेत्रमा निजि, अन्तरिक तथा बाह्य लगानीलाई प्रोत्साहन एवं संरक्षण गरिनेछ ।
७. आयुर्वेद, प्राकृतिक चिकित्सा, योग, तथा होमिओप्याथिक लगायतका चिकित्सा प्रणालीलाई एकिकृत रूपमा विकास र विस्तार गरिनेछ ।
८. स्वास्थ्य सेवालाई सर्वसुलभ, प्रभावकारी तथा गुणस्तरीय बनाउन जनसंख्या, भूगोल र संघीय संरचना अनुरूप सीप मिश्रित दक्ष स्वास्थ्य जनशक्तिको विकास तथा विस्तार गर्दै स्वास्थ्य सेवालाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
१०. सेवा प्रदायक व्यक्ति तथा संस्थाबाट प्रदान गरिने स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी, जवाफदेही र गुणस्तरीय बनाउन स्वास्थ्य ब्यवसायी परिषदहरुको संरचनाको विकास, विस्तार तथा सुधार गरिनेछ ।
१०. गुणस्तरीय औषधि तथा प्रविधिजन्य स्वास्थ्य सामग्रीको आन्तरिक उत्पादनलाई प्रोत्साहन गर्दै कुशल उत्पादन, आपूर्ति, भण्डारण र बितरणलाई नियमन तथा प्रभावकारी व्यवस्थापन मार्फत पहुँच एवं समुचित प्रयोग सुनिश्चित गरिनेछ ।

११. सरुवा रोग, किटजन्य रोग, पशुपन्छीजन्य रोग, जलवायु परिवर्तन र अन्य रोग तथा महामारी नियन्त्रण लगायत विपद ब्यबस्थापन पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यको एकिकृत उपायहरु अवलम्बन गरिनेछ ।
१२. नसर्ने रोगहरुको रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि व्यक्ति, परिवार, समाज तथा सम्बन्धित निकायलाई जिम्मेवार बनाउदै एकिकृत स्वास्थ्य प्रणालीको विकास तथा विस्तार गरिनेछ ।
१३. पोषणको अवस्थालाई सुधार गर्न, मिसावटयुक्त तथा हानिकारक खानालाई निरुत्साहित गर्दै गुणस्तरीय एवं स्वास्थ्यबर्धक खाद्य पदार्थको प्रवर्धन, उत्पादन, प्रयोग र पहुँचलाई विस्तार गरिनेछ ।
१४. स्वास्थ्य अनुसन्धानलाई अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूप गुणस्तरीय बनाउदै अनुसन्धानबाट प्राप्त प्रमाण र तथ्यहरुलाई नीति निर्माण, योजना तर्जुमा तथा स्वास्थ्य पद्धतिको विकासमा प्रभावकारी उपयोग गरिनेछ ।
१५. स्वास्थ्य ब्यबस्थापन सूचना प्रणालीलाई आधुनिकीकरण, गुणस्तरीय तथा प्रविधि मैत्री बनाई एकिकृत स्वास्थ्य सूचना प्रणालीको विकास गरिनेछ ।
१६. स्वास्थ्य सम्बन्धि सूचनाको हक तथा सेवाग्राहीले उपचार सम्बन्धि जानकारी पाउने हकको प्रत्याभूति गरिनेछ ।
१७. मानसिक स्वास्थ्य, मुख, आँखा, नाक, कान, घाँटी स्वास्थ्य सेवा लगायतका उपचार सेवालाई विकास र विस्तार गरिनेछ ।
१८. अस्पताल लगायत सबै प्रकारका स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान गरिने सेवाको गुणस्तर सुनिश्चित गरिनेछ ।
१९. स्वास्थ्य क्षेत्रमा नीतिगत, संगठनात्मक तथा ब्यबस्थापकीय संरचनामा समयानुकूल परिमार्जन तथा सुधार गर्दै सुशासन कायम गरिनेछ ।
२०. जीवनपथको अबधारणा अनुरूप सुरक्षित मातृत्व, बाल स्वास्थ्य, किशोर-किशोरी तथा प्रजनन स्वास्थ्य, प्रौढ तथा जेष्ठ नागरिक लगायतका सेवाको विकास विस्तार गरिनेछ ।
२१. स्वास्थ्य क्षेत्रको दिगो विकासका लागि आवश्यक वित्तीय स्रोत तथा विशेष कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।
२२. बढ्दो शहरीकरण, आन्तरिक तथा बाह्य बसाइ-सराइ जस्ता बिषयहरुको समयानुकूल ब्यबस्थापन गर्दै यसबाट हुने जनस्वास्थ्य सम्बन्धि समस्याहरु लाई समाधान गरिनेछ ।
२३. जनसांख्यिक तथ्यांक ब्यबस्थापन, अनुसन्धान तथा विश्लेषण गरी निर्णय प्रक्रिया तथा कार्यक्रम तर्जुमासँग आबद्ध गरिनेछ ।
२४. प्रति-जैविक प्रतिरोधलाई न्यूनिकरण गर्दै संक्रामक रोग नियन्त्रण तथा ब्यबस्थापनका लागि एकद्वार स्वास्थ्य पद्धतिको विकास तथा विस्तार गरिनुका साथै वायु प्रदुषण, ध्वनि प्रदुषण, जल प्रदुषण लगायतका बातावरणीय प्रदूषणका साथै खाद्यान्न प्रदुषणलाई बैज्ञानिक ढंगले नियमन तथा नियन्त्रण गरिनेछ ।
२५. आप्रवासन प्रक्रियाबाट जन स्वास्थ्यमा उत्पन्न हुन् सक्ने जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्न तथा विदेशमा रहेका नेपाली नागरिकहरुको स्वास्थ्य सुरक्षाका लागि सुमुचित ब्यबस्थापन गरिनेछ ।

तथ्यांकको श्रोत तथा विश्लेषण

यो प्रतिवेदनको मुख्य श्रोत स्वास्थ्य संस्थाहरुले सेवा प्रदान गरे पश्चात सेवाको विवरण मासिक रूपमा स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (Integrated Health Management system) मा प्रविष्ट गरि प्राप्त एकीकृत सूचनाहरु हुन ।

यो प्रतिवेदनमा अन्य माध्यमबाट प्राप्त सूचना तथा तथ्यांकहरु जस्तै राष्ट्रिय जनगणना २०७८, विभिन्न विभिन्न अवधिका लागी तोकिएका लक्ष्यहरु स्वास्थ्य शिबिर बाट सेवा दिएको विवरण र स्वास्थ्य संस्थाहरुले उपलब्ध गराएको विवरण समेत प्रयोग गरिएको छ ।

यस प्रतिवेदनमा प्रस्तुत गरिएका तथ्यांकहरु स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली Integrated Health Management information system (Dhis-2) बाट डाउनलोड गरी मुख्य सुचकको रूपमा राखिएको छ ।

खण्ड २: बाल स्वास्थ्य कार्यक्रम

२.१ राष्ट्रिय खोप कार्यक्रम

पृष्ठभूमि

नेपालमा वि.सं. २०३४ सालमा विफर उन्मूलन भए पश्चात् विस्तारित खोप आयोजनाको रूपमा खोप कार्यक्रम केही जिल्लाबाट संचालन गरिएको हो। यस कार्यक्रमले शुरुमा बि.सि.जी.र डि.पि.टी. खोप शुरु गरी २०३६/३७ सालमा पोलियो, टि.टि. थप गरी क्रमशः २०४५ सालमा नेपालका सबै जिल्लामा विस्तार गरिएको थियो। विस्तारित खोप कार्यक्रम अन्तर्गत ६ वटा रोगहरू क्षयरोग, भ्यागुते रोग, धनुष्टंकार, लहरे खोकी, पोलियो र दादुरा विरुद्ध समावेश गरिएकोमा क्रमश वि.सं. २०६० सालमा हेपाटाईटिस वि, २०६४ सालमा जापानिज ईन्सेफलाईटिस र २०६६ सालमा हेमोफिलस ईन्फुलुन्जा खोप थप गरिएको थियो। वि.सं.२०७१ सालमा सुईबाट दिईने पोलियो खोप (एफ.आई.पि.भि.) तथा न्युमोकोकल खोप, २०७७ मा झाडापखाला विरुद्धको रोटा खोप, २०७८ मा टाइफाइड विरुद्धको खोप समेत समेत हाल १३ वटा रोग विरुद्ध खोप प्रदान गरिन्छ। यी खोपहरू संस्थागत तथा बाह्य क्लिनिक मार्फत संचालन गरिन्छ।

राष्ट्रिय खोप कार्यक्रमको परिचय

राष्ट्रिय खोप कार्यक्रम अन्तर्गत हाल नेपालमा १५ महिना मुनिका बालबालिकाहरू र गर्भवती महिलाहरूका लागि निःशुल्क खोप सेवा प्रदान गरिदै आएको छ। १५ महिना मुनिका बालबालिकाहरूलाई १३ वटा सरुवा रोगहरू (क्षयरोग, भ्यागुते रोग, लहरेखोकी, धनुष्टंकार, हेपाटाइटिस वि, हेमोफिलस इन्फ्ल्यूएन्जा बी, पोलियो, दादुरा, रुवेला, निमोनिया, जापानिज इन्सेफलाइटिस, झाडापखाला र टाइफाइड) को खोप तथा गर्भवती महिलाहरूका लागि टी.डी. खोप उपलब्ध गराउँदै आएको छ। मेलौली नगरपालिका भित्रका ३२ खोप केन्द्रहरू मार्फत १५ महिना मुनिका बालबालिकाहरू र गर्भवती महिलाहरूका लागि निःशुल्क खोप सेवा प्रदान गरिदै आएको छ।

खोप कार्यक्रमको लक्ष्य

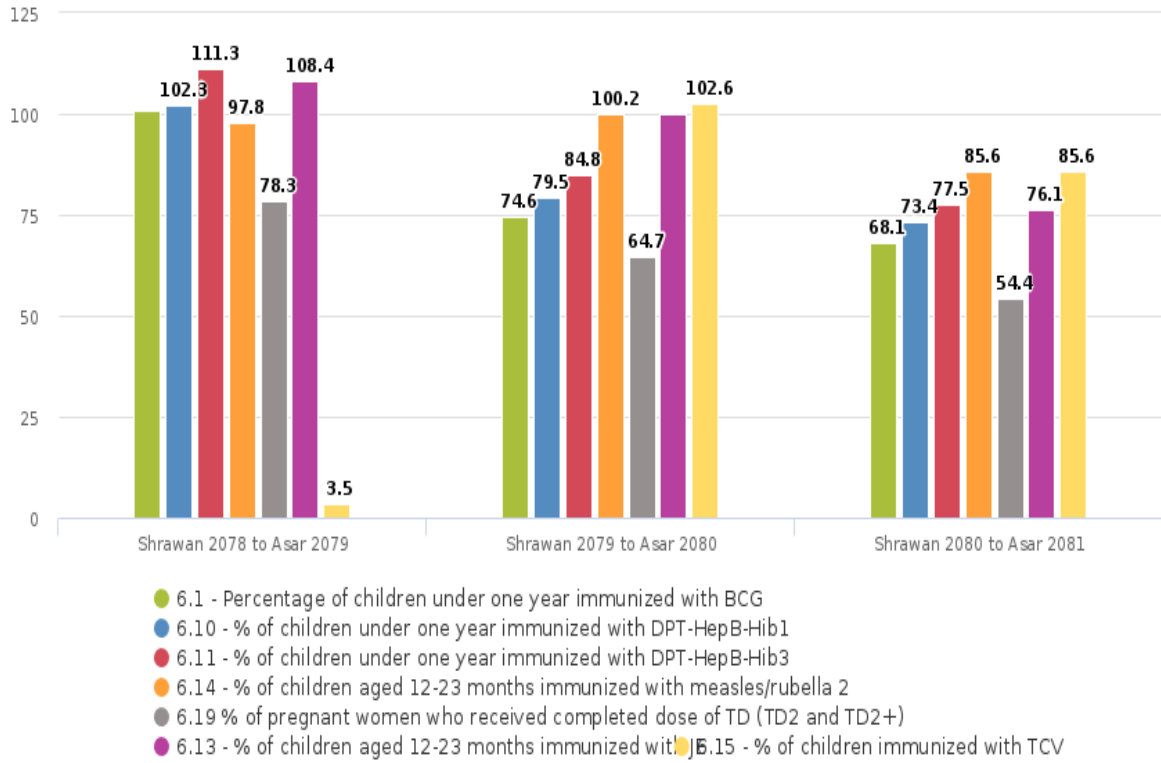
- खोपबाट बचाउन सकिने रोगहरू विरुद्ध विभिन्न खोपहरू प्रदान गरि ति रोगहरू लाग्ने दर, रोगहरूको कारणबाट हुने अपाङ्गता दर, र रोगहरूको कारणबाट हुने बाल मृत्युदरमा उल्लेखनीय रूपमा कमि ल्याउनु हो।

खोप लगाउने बालबालिकाहरूको विवरण (जना)

सूचकहरू	२०७८/७९	२०७९/०८०	२०८०/०८१
बि.सि.जी.खोप लगाएका बालबालिका संख्या	४३३	३२०	२९४
डि.पि.टी.हेप.वि.हिब ३ खोप लगाएका बालबालिका	४७९	३६४	३३५
पि.सि.भि. ३ खोप लगाएका बालबालिका संख्या	४५७	४२१	३२६
रोटा २ खोप लगाएका बालबालिका संख्या	४५४	३५५	३२६
जे.ई. खोप लगाएका बालबालिका संख्या	४६२	४२७	३६२
दादुरा रुवेला २ खोप लगाएका बालबालिका संख्या	४१७	४२९	३६२
टि.डि.२ र २+ खोप लगाएका गर्भवती संख्या	४१८	३३९	२८७
पूर्ण खोप खोप लगाएका बालबालिका संख्या	४१७	४२९	३६२
डि.पी.टी-हेप वि १-दादुरा रुवेला दोस्रो बिचको ड्रपआउट दर	५.२	-२५.८	-१४
बि.सि.जि खोप र दादुरा रुवेला पहिलो खोप पहिलो बिचको ड्रपआउट दर	-५.३	-३१.८	-२३

खोप लगाउने बालबालिकाहरुको विवरण (प्रतिशतमा)

70408 Melauli Municipality

२.२ समुदायमा आधारित नवजात शिशु तथा बालरोगको एकीकृत व्यवस्थापन कार्यक्रम

परिचय

पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाहरुमा देखा पर्ने मुख्य स्वास्थ्य समस्याहरुको एकीकृत रूपमा समस्या पहिचान गर्ने, मूल्याङ्कन गर्ने र वर्गीकरण गरि त्यसैको आधारमा उक्त रोगहरुको उपचार तथा व्यवस्थापन गर्ने प्रणालीलाई समुदायमा आधारित नवजात शिशु तथा बालरोगको एकीकृत व्यवस्थापन भनिन्छ ।

नवजात शिशु तथा बाल रोगको एकीकृत व्यवस्थापन (**Integrated Management of Neonatal and Childhood Illness**) कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य पाँचवर्ष मुनिका बालबालिकाहरुमा प्रायःजसो देखिने रोग तथा अन्य स्वास्थ्य समस्याहरुको उपचार तथा व्यवस्थापन गरी त्यसबाट हुने मृत्यु दर घटाउनु हो । यो उमेर समुहका बालबालिकाहरु मध्ये नवजात शिशु अझ बढी जोखिममा हुने भएकोले सुरक्षित तरिकाले सुत्केरी गराउने, नवजात शिशुको अत्यावश्यक स्याहार गर्ने जस्ता पक्षलाई यो कार्यक्रमले विशेष महत्व दिएको छ ।

लक्ष्य

- नवजात शिशु तथा ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरुको स्वास्थ्यमा सुधार गर्दै उनीहरुको जीवन रक्षा, स्वस्थ्य, वृद्धि र विकासमा योगदान पुर्याउने र बिरामी दर तथा मृत्युदरमा उलेख्य सुधार ल्याउने ।

उद्देश्यहरु

- अत्यावश्यक नवजात शिशु स्याहारलाई प्रवर्द्धन गरि नवजात शिशुहरुमा हुने बिरामी दर तथा मृत्युदर घटाउने ।
- नवजात शिशुहरुमा देखापर्ने मुख्य स्वास्थ्य समस्याहरुको व्यवस्थापन गरि बिरामी दर तथा मृत्युदर घटाउने ।
- ५ वर्ष मुनिका बालबालिकामा हुनसक्ने मुख्य स्वास्थ्य समस्या तथा रोगको उचित व्यवस्थापन गरि बिरामी दर तथा मृत्युदर घटाउने ।

आई.एम.एन.सि.आई .(IMNCI) कार्यक्रम अन्तरगतका सेवाहरू

नेपालमा सन १९९७ देखि सुरु भएको CB-IMCI कार्यक्रम तथा सन २००९ मा शुरु भएको CB-NCP कार्यक्रम लाई समायोजन गर्दै CB-IMNCI कार्यक्रम प्याकेजको विकास गर्ने स्वास्थ्य तथा जनसंख्यामन्त्रालयको मिति २०७१/६/२८ को निर्णयानुसार यो समुदायमा आधारित नवजात शिशु तथा बालरोगको एकीकृत व्यवस्थापन (CB-IMNCI) कार्यक्रम प्याकेजको विकास गरिएको छ ।

यस कार्यक्रमले पाँच वर्षमुनिका बालबालिका तथा नवजात शिशु हरु बिरामी हुने मुख्य कारणहरूलाई सम्बोधन गर्दछ र बिरामी भएको अवस्थामा सो रोगको समयमै व्यवस्थापन तथा उपचार गर्ने कार्यगर्दछ । यस कार्यक्रम अन्तरगतका सेवाहरूलाई मुख्य रूपमा दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।

नवजात शिशु केन्द्रित सेवाहरू

- स्वास्थ्य संस्थामै प्रसूती गराउन प्रवर्द्धन गर्ने ।
- अत्यावश्यक नवजात शिशु स्याहार तथा प्रसूति पश्चात स्वास्थ्यकर्मीद्वारा नवजात शिशु र सुत्केरी आमाको नियमित जाँच ।
- ०-५९ दिनको बच्चामा व्याक्टेरीयाको सम्भावित गम्भीर संक्रमण तथा स्थानीय संक्रमणको व्यवस्थापन
- जन्मदा सास नफेरेको वा नरोएको शिशुको पहिचान तथा व्यवस्थापन
- जन्मदैं कम तौल भएको शिशुको मूल्याङ्कन तथा व्यवस्थापन
- शिताङ्गको रोकथाम, मूल्याङ्कन तथा व्यवस्थापन

दुई महिनादेखि पाँचवर्ष सम्मका बालबालिकाहरूमा हुने रोगहरूको एकीकृत व्यवस्थापन

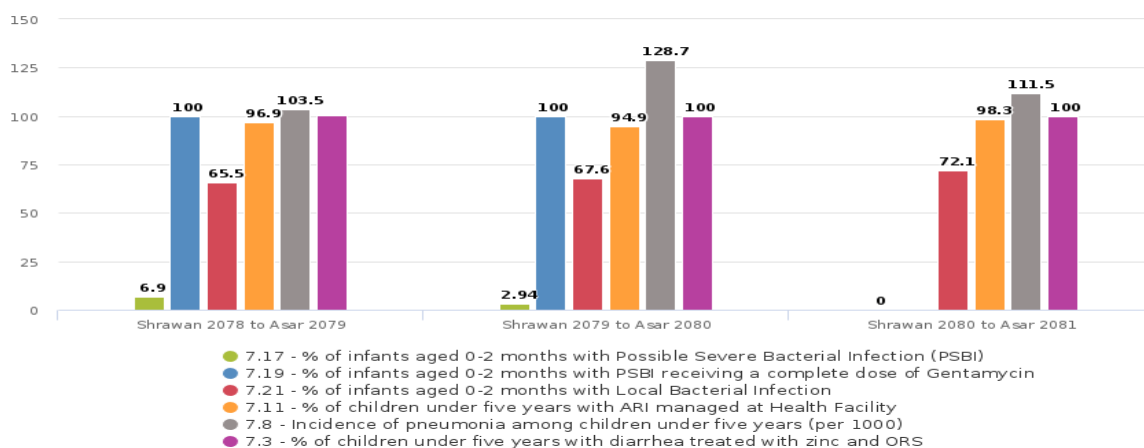
- श्वास प्रश्वास रोग
- पखाला
- दादुरा
- कुपोषण
- मलेरिया

शिशु तथा बालरोगको एकीकृत व्यवस्थापन (CB-IMNCI) कार्यक्रमका सूचकहरूको अवस्था

सूचकहरू	२०७८/०७९	२०७९/०८०	२०८०/०८१
२ महिना मुनिका शिशुहरूमा स्थानीय संक्रमण (जना)	१९	२३	३१
२ महिना मुनिका शिशुहरूमा गम्भीर संक्रमण (जना)	२	१	०
२ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका बालबालिकाहरू			
स्वासप्रश्वास रोग लागेका जम्मा बालबालिका संख्या	९२२	१२८४	११८०
निमोनिया नभएका पाँचवर्ष मुनिका बालबालिकाहरू संख्या	७०२	१०१७	९७०
निमोनिया भएका पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाहरू संख्या	२२०	२६७	२०२
कडा निमोनिया भएका पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाहरू	१	५	८
झाडापखाला लागेका पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाहरू संख्या	३४३	३५१	४०७
झाडापखाला लागेका पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाहरू मध्ये केहि जलाबियोजन भएका संख्या	३७	४२	४२
५ वर्ष मुनिका झाडापखालाका बिरामी मध्ये जिंक र पुनर्जलीय झोलबाट उपचार पाएकाको संख्या	३४३	३५१	४०७
जम्मा २ महिना मुनिका शिशुको जम्मा मृत्यु	८	६	८
जम्मा २-५९ महिना बालबालिकाको जम्मा मृत्यु	०	२	२

शिशु तथा बालरोगको एकीकृत व्यवस्थापन (CB-IMNCI) कार्यक्रमका सूचकहरूको अवस्था ग्राफमा चार्टमा

70408 Melauli Municipality

२.३ पोषण कार्यक्रम

परिचय

विश्वमा पाँच वर्ष मुनिका करिव ४५ प्रतिशत बालबालिकाको मृत्यु कुपोषणको कारणले हुने गरेको अध्ययनहरूले देखाएका छन् (Lancet Child Health and Nutrition Series, 2013)। नेपाल जनसांख्यिक तथा स्वास्थ्य सर्वेक्षण, २०१६ अनुसार नेपालका पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाहरूमा ३६ प्रतिशत पुडूकोपन, २७ प्रतिशत कम तौल तथा १० प्रतिशत ख्याउटेपन रहेको छ। त्यसैगरी ६ देखि ५९ महिनाको बालबालिकामा ५३ प्रतिशत र १५ देखि १९ वर्ष भित्रका किशोरीहरूमा ४४ प्रतिशत रक्त अल्पताको समस्या रहेको छ। साथै प्रजनन (१५-४९ वर्ष) उमेरसमुहका महिलाहरूमा ४१ प्रतिशत रक्त अल्पताको समस्या तथा १७ प्रतिशत दीर्घ शक्तिको कमि रहेको अवस्था छ (NDHS 2016), विगतको तुलनामा नेपालले पोषणको क्षेत्रमा केहि प्रगति गरेको देखिन्छ।

मेलौली नगरपालिकामा पोषणसंग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू

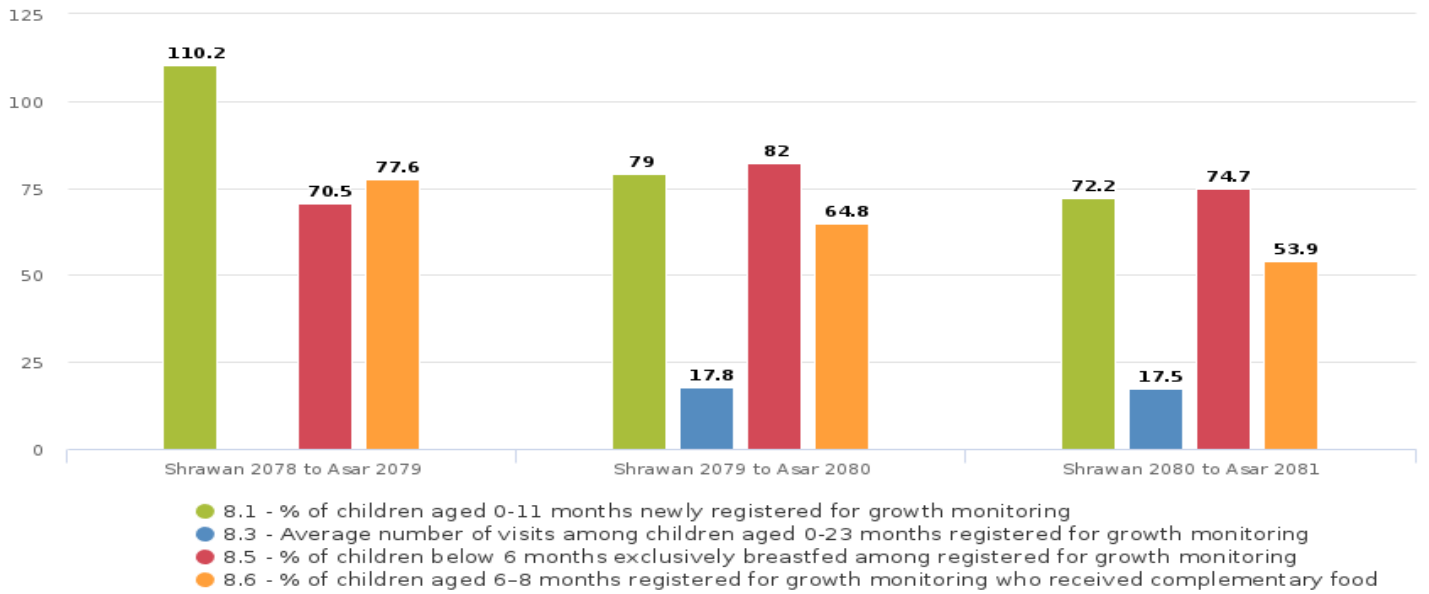
- मातृशिशु तथा बाल्यकालिन पोषण (MIYCN)
- बृद्धि अनुगमन तथा परामर्श(GMP)
- आईरनको कमीबाट हुने रक्तअल्पता(Anemia)को नियन्त्रण
- भिटामिन ए को कमीको उपचार, रोकथाम र नियन्त्रण
- आयोडिनको कमीबाट हुने बिकृतिको रोकथाम
- जुकाको औषधिद्वारा परजिविहरूको नियन्त्रण
- विद्यालयस्वास्थ्य तथा पोषण शिक्षा कार्यक्रम
- बहुक्षेत्रिय पोषण योजना कार्यक्रम
- शिघ्र कुपोषणको एकिकृत व्यवस्थापन (IMAM)
- समुदायमा आधारित शिशु तथा बाल्यकालीन पोषण बहूसुक्ष्म पोषण तत्व (बालभिट्टा)सामुदायिक प्रवर्धन कार्यक्रम (IYCF-MNP)
- बहूसुक्ष्म पोषक तत्व वितरण कार्यक्रम (Vitamin A, Deworming tablets, Iron, Iodine)
- किशोरीहरूलाई आईरन फोलिक एसिड वितरण कार्यक्रम

पोषणका सूचकहरूको अवस्था (जना)	सूचकहरू	२०७६/०७९	२०७९/०८०	२०८०/०८१
कम जन्म तौल भएका नवजात शिशुको संख्या		१८	७	३६
पहिलो पटक तौल लिएका मध्ये सामान्य तौल बाहेक १ वर्ष मुनिका बालबालिकाको संख्या		४५६	३३२	३०३

पहिलो पटक तौल लिएका मध्ये कम तौल बाहेक १ वर्ष मुनिका बालबालिकाको संख्या	१८	७	९
जन्मेको ६ महिनासम्म स्तनपानमात्रै गराएको बच्चाहरूको संख्या	३३४	२७८	२३३
जन्मेको ६ महिना पुरा भएपछि ठोस आहार खुवाउन शुरु गरेका बालबालिका संख्या	३३४	२७८	२३३
गर्भवती अवस्थामा १८० दिन आइरन चक्की प्राप्त गरेका गर्भवती महिलाहरूको संख्या	३५०	२९६	२२८
सुत्केरी अवस्थामा भिटामिन ए प्राप्त गरेका महिलाहरूको संख्या	४११	२८७	२६९
सुत्केरी अवस्थामा ४५ आइरन चक्की प्राप्त गरेका महिलाहरूको संख्या	४११	२८७	२६९
भिटामिन क्याप्सुल पाएका ६ महिना देखि ५ वर्षका	३८१८	३४४२	३५५९
जुकाको औषधि पाएका ६ महिना देखि ५ वर्षका	३३३१	३०१५	३२१४
जुकाको औषधि खाएका विद्यार्थी संख्या	-	५११५	९५५८

पोषणका सूचकहरूको प्रगति अवस्था (प्रतिशतमा)

70408 Melauli Municipality

खण्ड ३ : प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम

३.१ सुरक्षित मातृत्व तथा नव शिशु स्वास्थ्य कार्यक्रम

परिचय

नेपाल सरकारद्वारा संचालित सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य आमा तथा नवशिशुहरूको अवस्था तथा मृदरलाई घटाउने हो । यस कार्यको लागि विभिन्न किसिमका प्रवर्द्धनात्मक तथा प्रतिकारात्मक सेवाहरू संचालन गरि गर्भावस्था, प्रसूति तथा सुत्केरी अवस्थाहरूमा उचित स्याहार पुर्याएर बिरामी तथा मृत्यु रोकथाम गर्न सकिने सबै किसिमका कारणहरूको व्यवस्थापन गरिन्छ । विभिन्न अनुसन्धानहरूका आधारमा यस्ता रोकथाम गर्न सकिने कारणहरूलाई तिन ढिलाई (सेवा लिने निर्णयमा ढिलाई, सेवाकेन्द्रमा पुग्दाको ढिलाई र सेवा पाउनमा ढिलाई) भनेर वर्गीकरण गरिएको छ ।

नेपाल सरकारले आमा तथा नवशिशुहरूको बिरामी तथा मृत्युदर घटाउनको लागि मुख्य तथा निम्नलिखित रणनीतिहरूलाई लागु गरेको छ ।

- सुत्केरी तयारी तथा जटिलता व्यवस्थापनको प्रवर्धन गर्ने र यसको लागि गर्भावस्था, प्रसूति तथा सुत्केरी अवस्थामा पैसाको व्यवस्थापन, यातयातको व्यवस्थापन, रगतको व्यवस्थापन, स्वास्थ्य संस्थाको छनौट गर्ने तथा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।
- चौविसै घण्टा सेवा दिने प्रसूति केन्द्रहरूको विस्तार गर्ने साथै आमा सुरक्षा कार्यक्रम (गर्भवती जाँच तथा संस्थागत प्रसूति)को प्रवर्धन गर्ने ।
- सबै जिल्लाका निश्चित ठाउँहरूमा २४ सै घण्टा सेवा दिने CEONC/ BEONC केन्द्र विस्तार गरी आकस्मिक प्रसूति सेवा विस्तार गर्ने ।

मेलौली नगरपालिका भित्र सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धि मुख्य कार्यक्रम तथा गतिविधिहरू

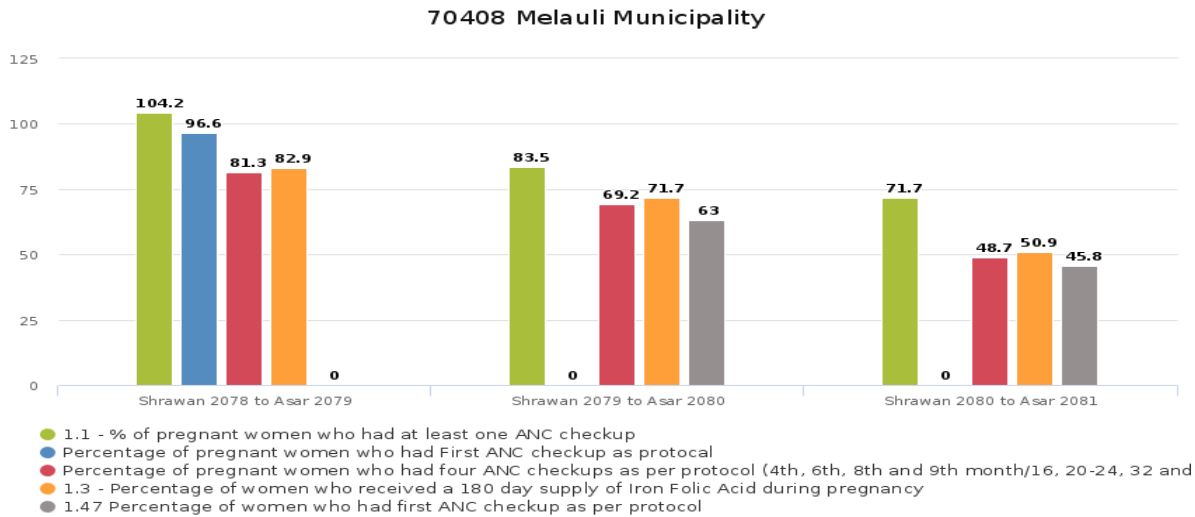
पुर्व प्रसूति स्याहार (ANC)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ सुत्केरीलाई न्यानो झोला कार्यक्रम
निशुल्क आकस्मिक प्रसूति सेवा सहितको २४ घण्टा सस्थागत सुत्केरी सेवा	<ul style="list-style-type: none"> ▪ उत्तर प्रसूति स्याहार (PNC)
गर्भवतिलाई ग्रामिण अल्ट्रासाउण्ड (R-USG)कार्यक्रम	<ul style="list-style-type: none"> ▪ गर्भवतीलाई Iron, जुकाको औषधि र टि डी खोप
नवशिशु स्याहार	<ul style="list-style-type: none"> ▪ स्वास्थ्य शिक्षा प्रवर्धन कार्यक्रम

सुरक्षित मातृत्व तथा नवशिशु स्वास्थ्य कार्यक्रमका सूचकहरूको अवस्था

सूचकहरू	०७८/०७९	०७९/०८०	०८०/०८१
प्रोटोकल अनुसार पहिलो पटक गर्भवती जाँच गराएका २० वर्ष मुनिका गर्भवती महिलाहरूको संख्या	४४	१९	२३
प्रोटोकल अनुसार पहिलो पटक गर्भवती जाँच गराएका २० वर्ष माथिका गर्भवती महिलाहरूको संख्या	३६४	३२६	२९८
स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती भएका जम्मा संख्या	४०७	२८०	२६३
दक्ष प्रसूतिकर्मीद्वारा प्रसूति द्वारा स्वास्थ्य संस्थामा भएका	२७३	१६३	१३४
अन्य प्रसूतिकर्मीद्वारा प्रसूति द्वारा स्वास्थ्य संस्थामा भएका	१३४	११७	१२९
प्रोटोकल अनुसार ३ पटक सुत्केरी जाच गरेका महिला	३७०	१८९	२३९
संस्थागत सुत्केरी मध्ये आमा सुरक्षा प्रोत्साहन भत्ता लिनेको संख्या	४०७	२८०	२६०
संस्थागत सुत्केरी मध्ये चारपटक गर्भ जाँच गराए वापतको प्रोत्साहन लिनेको भएका संख्या	३६२	२४०	२१५

सुरक्षित गर्भपतन सेवा लिने महिलाहरूको भएका जम्मा संख्या	२२	७७	१०५
सुरक्षित गर्भपतन सेवा लिने मध्ये २० वर्ष मुनिका संख्या	०	०	२
जम्मा मातृ मृत्यु संख्या	०	०	०
जम्मा नवजात मृत्यु संख्या	८	६	८
जम्मा मृत जन्म संख्या	३	१	३

सुरक्षित मातृत्व तथा नवशिशु स्वास्थ्य कार्यक्रमका सूचकहरूको अवस्था (प्रतिशतमा)

३.२ परिवार योजना कार्यक्रम

परिवार योजना भन्नाले दम्पतिको सुसुचित निर्णय द्वारा परिवारको उचित सकारात्मक व्यवस्थापनका लागि स्वेच्छिक रूपमा आवश्यकता अनुरूप परिवार नियोजनको साधन प्रयोगद्वारा उपयुक्त समयमा गर्भधारण गर्ने र निश्चित समयको गर्भान्तर राख्ने प्रयासलाई जनाउदछ। राष्ट्रिय परिवार योजना कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य व्यक्ति र दम्पतिहरूले उनीहरूको प्रजनन आवश्यकताहरू पूर्व सुचित छनौटहरूमा आधारित उपयुक्त परिवार नियोजनका विधिहरूको प्रयोग गरेर गर्न सक्छन् भनेर सुनिश्चित गर्नु हो।

परिवार योजना कार्यक्रमको उद्देश्य

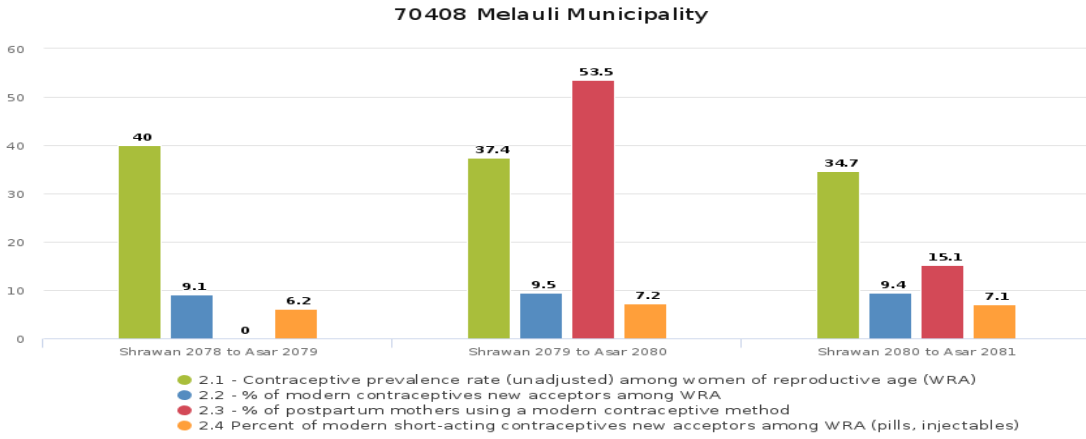
परिवार योजना कार्यक्रमको उद्देश्य सबैव्यक्ति र दम्पतिद्वारा परिवार योजना सेवाको सुसुचित छनौट र स्वेच्छिक उपयोग मार्फत स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार ल्याउनु रहेको छ। थप विशिष्ट उद्देश्यहरू यस प्रकार रहेका छन्।

- सबै व्यक्ति र दम्पतिको सुरक्षित प्रभावकारी तथा स्वीकार्य हुने गुणस्तरीय परिवार योजना सेवाको पहुच र उपयोगमा विस्तार गर्ने। विशेष गरि दुर्गम तथा ग्रामिण क्षेत्र र परिवार योजना सेवाको धेरै अपरिपुर्त माग रहेको गरिब, दलित र अन्य सीमान्तकृत समुदायमा र पोस्टपार्टम, पोस्टएबोर्शन र उपयोगमा विस्तार गर्न विशेष ध्यान केन्द्रित गर्ने।
- परिवार नियोजनका साधनहरूको दिगो प्रयोग बढुना परिवार योजना सेवाको अपरिपुर्त माग अनिचित गर्भधारण र परिवार निउओजन्क साधनहरूको प्रयोग नगर्ने अभ्यास घटाउने।
- पुरुष, महिला तथा किशोरकिशोरीहरूमा परिवार योजना सेवाको पहुच बढाउन उपयुक्त बातावरण सिर्जना गर्ने।
- रणनीतिक व्यवहार परिवर्तन संचार गतिविधि कार्यन्वयन गरेर परिवार योजना सेवाहरूको माग बढाउने।

क) प्रजनन उमेरका मध्ये परिवार योजनाका साधनहरूका नयाँ प्रयोगकर्ताको संख्या

सुचकहरू	२०७६/०७९	२०७९/०८०	२०८०/०८१
पिल्स नया प्रयोगकर्ता संख्या	७१	१०९	१२२
पिल्स लगातार अपनाईरहेका	१३५	१३२	१२५
डिपो नया प्रयोगकर्ता	३१७	३४७	३०४
डिपो लगातार प्रयोगकर्ता	३४९	३३४	२६४
implant नया प्रयोगकर्ता	१३५	१३२	११३
implant लगातार प्रयोगकर्ता	७७३	७६२	६५८
IUCD नया प्रयोगकर्ता संख्या	१४	१२	१३
IUCD लगातार प्रयोगकर्ता संख्या	२२१	२२३	२०५
कण्डम CYP जना	५३८	४८८	४२७

प्रजनन उमेरका मध्ये परिवार योजनाका अस्थायी साधनहरूको प्रयोगकर्ता प्रतिशत

३.३ किशोर किशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम

राष्ट्रिय किशोरकिशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम परिवार कल्याण महाशाखाको प्राथमिक कार्यक्रम मध्ये एक हो। साउथ एशियामा सन् २००० मा राष्ट्रिय किशोरकिशोरी स्वास्थ्य तथा विकास रणनीति भित्र्याउने नेपाल पहिलो देश हो।

बिगत ३ आ व मा किशोरकिशोरीहरू द्वारा स्वास्थ्य सेवाको उपयोग

सुचकहरू	२०७६/०७९	२०७९/०८०	२०८०/०८१
सुरक्षित गर्भपतन सेवा लिने मध्ये किशोरीहरूको संख्या	०	०	२
प्रोटोकल अनुसार गर्भजाच गराउने मध्ये किशोरीहरूको संख्या	२९	१४	२३
परिवार योजनाका नया प्रयोगकर्ता मध्ये २० वर्ष मुनिका किशोरीहरूको संख्या	६	३	३

मेलौली न.पा.अन्तर्गत किशोरकिशोरी मैत्री सेवा प्रमाणीकरण भएका स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण

क्र.स.	किशोरकिशोरीमैत्री प्रमाणीकरण भएका स्वास्थ्य संस्था	प्रमाणीकरण भएको मिति
१	सलेना स्वास्थ्य चौकी	२०७९/०७/२३
२	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र केशरपुर	२०७५/०३/२८
३	महारुद्र स्वास्थ्य चौकी	२०८१/०३/१०

३.४ गाउँघर क्लिनिक कार्यक्रम

परिचय

नेपालको स्वास्थ्य नीति १९९१ अनुसार हरेक नेपालीहरू माझ स्वास्थ्य सेवाको सहज पहुँच पुर्याउन हरेक गाउँगाउँमा स्वास्थ्य चौकीहरू स्थापना गरिएको थियो र यस्ता स्वास्थ्य चौकीहरूको स्थापना मुख्यतया नागरिकको प्रतिकारात्मक, प्रतिरोधात्मक र उपचारात्मक सेवाहरूमा पहुँच बृद्धि गर्नु रहेको थियो तर विभिन्न कारणले नागरिकको स्वास्थ्य सेवामा सहज पहुँच हुन नसक्दा वि. स. २०५१ मा स्वास्थ्य सेवालाई समुदायको नजिक पुर्याउने उद्देश्यले नेपाल सरकारले प्राथमिक स्वास्थ्य गाउँघर क्लिनिक कार्यक्रम संचालनमा ल्याई दुर्गम पिछडीएका नागरिकको स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने हकको सुनिश्चितता गरेको पाईन्छ।

यस्ता गाउँघर क्लिनिकहरूको संचालन सम्बन्धित स्वास्थ्य सस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरूले गर्दछन्। स्थानिय समुदायको आवश्यकता अनुसार यस्ता क्लिनिकहरूलाई निश्चित मिति, समय र स्थानमा नियमित रूपमा आयोजना गरिन्छ। गाउँघर क्लिनिकबाट निम्नलिखित विषयहरूमा प्रतिकारात्मक, प्रतिरोधात्मक र उपचारात्मक सेवाहरू प्रवाह गरिन्छ।

क) सुरक्षित मातृत्व तथा नवशिशु स्वास्थ्य

- गर्भवती, सुत्केरी तथा नवशिशुको जाच उपचार तथा परामर्श सेवा
- आईरन चक्री वितरण
- खतराको लक्षण तथा चिन्हहरूको पहिचान तथा रेफरल

ख) गाउँघर क्लिनिक रणनीति अनुसार गाउँघर क्लिनिकहरूमा उपलब्ध हुने सेवाहरू

ग) परिवार योजना

- डिपो सुई, निरोधक चक्री तथा कन्डम वितरण र निरन्तर प्रयोगको लागि अनुगमन
- परिवार योजना बारे शिक्षा तथा परामर्श
- IUCD, इम्पल्ट तथा स्थायी बन्ध्याकरणको लागी परामर्श तथा प्रेषण
- डिफल्टर केशहरूको अनुगमन

घ) बाल स्वास्थ्य

- वृद्धि अनुगमन
- निमोनिया तथा झाडापखालाको उपचार तथा प्रेषण

क) स्वास्थ्य शिक्षा तथा परामर्श

- परिवार योजना
- मातृशिशु स्याहार
- बाल स्वास्थ्य
- यौनरोग/आई भि एडस, एच
- किशोरकिशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य

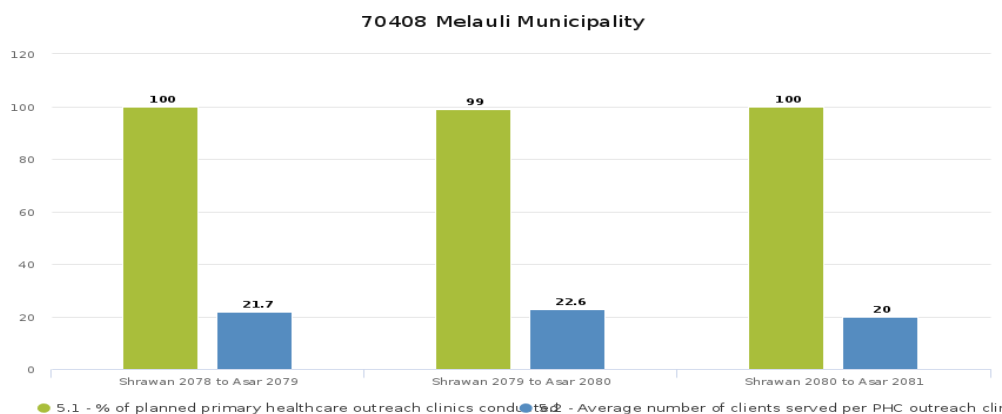
ख) प्राथमिक उपचार

- प्राथमिक उपचार तथा जटिल केशहरूको प्रेषण

गाउँघर क्लिनिक कार्यक्रमको प्रगति विवरण

सुचकहरू	२०७८/०७९	२०७९/०८०	२०८०/०८१
गाउँघर क्लिनिक संचालन प्रतिशत	१००	१००	१००
गाउँघर क्लिनिकबाट सेवा लिएका सेवाग्राहीको औसत संख्या	२२	२३	२०
गाउँघर क्लिनिक बाट सेवा लिएको जम्मा संख्या	६७७०	६९८७	६२२९
खोप क्लिनिक संचालन प्रतिशत	१००	१००	१००
खोप क्लिनिक सेवा लिएका सेवाग्राहीको औसत संख्या	१०	८	७
खोप क्लिनिक बाट सेवा लिएका जम्मा सेवाग्राहीको संख्या	३६९३	३२२८	२६९३

खोप तथा गाउघर क्लिनिक संचालन भएको प्रतिशत

३.५ महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रम

परिचय

नेपाल सरकारले महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रम वि.स २०४५/४६ मा देशका २७ वटा जिल्लाहरूमा सुरुवात गरि ७५ वटै जिल्लाहरूमा विस्तार गरेको हो । हाल देशभरी ४८१७२, सुदूरपश्चिम प्रदेशमा ६०४२, बैतडीमा ८३१ तथा मेलौली नगरपालिका अन्तर्गत ७० जना महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरू परिचालित छन् । महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रमको छनोट स्वास्थ्य आमा समूहहरूबाट हुन्छ र १८ दिने आधारभूत तालिम पश्चात् औषधि बाकस, शैक्षिक सामग्रीहरू, परिवार नियोजनका साधनहरू, परिचय पत्र तथा अन्य कागजातहरू सहित कार्यक्षेत्रमा पठाइन्छ । महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रमको उद्देश्य मुख्यतया सुरक्षित मातृत्व, बालस्वास्थ्य, परिवार नियोजन तथा अन्य समुदाय स्तरिय स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूमा पैरवी र सहयोग गर्ने हुन्छ । यसका साथै कण्डम, गर्भनिरोधक औषधि, पुर्नजलिय झोल, आइरन, भिटामिन ए, आदि आवश्यकता अनुसार वितरण गर्ने समुदायका व्यक्तिहरूलाई स्वास्थ्य शिक्षा दिने, स्वास्थ्य सेवाहरू लिन उत्प्रेरित गर्ने कार्यहरू मुख्यतया महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूले गर्नुहुन्छ । महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रमले नेपालीको स्वास्थ्यमा सुधार ल्याई मातृ मृत्युदर, बाल मृत्युदर, कुल प्रजनन दर घटाउने मुख्य भूमिका रहेको छ ।

तालिका १: महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाबाट प्राप्त प्रतिवेदनको अवस्था

सूचकहरू	२०७८/०७९	२०७९/०८०	२०८०/०८१
आमा समूहको बैठक संचालन प्रतिशत	९९।९	१००	१००
महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाले प्रति महिना प्रदान गरेको सेवाग्राहीको औसत संख्या	४४	४२	४०
महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाले प्रदान गरेको सेवाग्राहीको कुल संख्या	३११३२	३४९५८	३३१८५

खण्ड ४ : महामारी तथा रोग नियन्त्रण

४.१ औलो नियन्त्रण कार्यक्रम

परिचय

औलो कार्यक्रम नेपालको सबैभन्दा पुरानो कार्यक्रम हो र सुदूरपश्चिम प्रदेशका सबै जिल्लाहरूमा लागू गरिएको छ । मलेरियाको जोखिम हुनुमा हाम्रो समुदायमा रहेका भेक्टरको जनसंख्या, मानिसहरूको आवतजावत, उपयुक्त तापक्रम र वातावरण, जोखिममा रहेका बस्तीहरू, आर्थिक अवस्थाले प्रभाव पार्दछ ।

औलो कार्यक्रमको रणनीति २०१४-२०२५

परिकल्पना (Vision) : सन् २०२५ सम्ममा नेपाललाई औलो मुक्त बनाउने

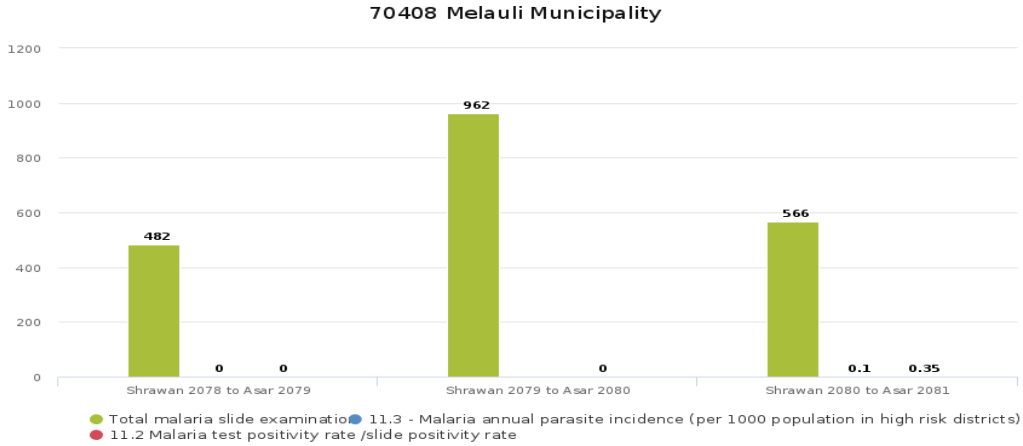
ध्येय (Mission) : स्वास्थ्यकर्मी तथा औलोको जोखिममा रहेका समुदायलाई औलोबारे जानकारी तथा क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।

लक्ष्य (Goal) : सन् २०१५ सम्ममा औलोबाट हुने मृत्यु संख्या शून्यमा पुऱ्याउने र त्यसलाई निरन्तरता दिने ।

औलो रोग नियन्त्रणको प्रगति विवरण

औलो नियन्त्रण कार्यक्रम	२०७८/०७९	२०७९/०८०	२०८०/०८१
औलोको रक्त नमुना संकलन संख्या	४८२	९६२	५६९
औलोको स्लाइड नमुना पोजेटिभ दर	०	०	०.३५
आयातित औलोरोगको प्रतिशत (नयाँ औलो रोग मध्ये)	०	०	२
स्थानीय औलोरोगको प्रतिशत (नयाँ औलो रोग मध्ये)	०	०	०
जम्मा औलो पोजेटिभ संख्या	०	०	२

मलेरिया बिरामीकोहरूको विवरण

४.२ क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम

परिचय

क्षयरोग विश्वमा जनस्वास्थ्यको प्रमुख समस्याको रूपमा रहँदै आएको छ । सन् १९९३ मा विश्व स्वास्थ्य संगठनले क्षयरोगलाई जनस्वास्थ्यको प्रमुख समस्याको रूपमा घोषणा गरी यसको व्यवस्थापनका लागि नयाँ नीति तथा कार्यक्रमहरूमा जोड दिँदै आएको छ । नेपालमा पनि क्षयरोग जनस्वास्थ्यको प्रमुख समस्याको रूपमा रहेको छ । गरिबी, अशिक्षा, चेतनाको कमी, आन्तरिक बसाई सराई र खुला सिमाना लगायत आदि कारणले क्षयरोगबाट संक्रमित हुने दर बढ्दो छ । स्वास्थ्य सेवामा सबैको समान पहुँच नभएको, सेवाको गुणस्तर तथा वितरणमा रहेका कमी कमजोरीका कारणले समेत अपेक्षित उपलब्धी हासिल गर्न कठिनाई देखिएको छ ।

राष्ट्रिय रणनीतिक योजना(National Strategic Plan)

परिकल्पना (Vision): क्षयरोगमुक्त संसार (A World Free of TB)

लक्ष्य(Goal): क्षयरोगबाट हुने बिरामी दर र मृत्युदर घटाई, रोगसर्ने प्रक्रियालाई रोकी यसलाई जनस्वास्थ्य समस्याको रूपमा रहन नदिने ।

क्षयरोगका बिरामीहरूको ३ वर्षको विवरण

क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम	२०७८/०७९	२०७९/०८०	२०८०/०८१
पत्ता लागेका क्षयरोग बिरामी जना	२१	११	२१
निको भएका क्षयरोगका बिरामी जना	१५	२१	१०

क्षयरोगका बिरामी पत्ता लागेको र उपचार सफलताको प्रतिशत

सूचक	०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१
TB notification rate (all forms of TB)	100	52	102
TB treatment success rate	93.8	100	87.5

४.३ कुष्ठरोग नियन्त्रण तथा रोकथाम कार्यक्रम

परिचय

कुष्ठरोग एक प्रकारको सरुवा रोग मध्ये कम सर्ने रोग हो, यो रोग माइको ब्याक्टेरियम लेप्रे (Mycobacterium Leprae) नामक सुक्ष्म किटाणुबाट लाग्दछ। यस रोगले छाला र सतहको स्नायूमा असर गर्दछ। यस रोगलाई प्राचिनकालमा कुष्ठ, कोढ, महारोग, सुन बहिरी आदि नामले पनि चिनिन्थ्यो। समाजमा मानिसहरु देवी देवताको श्रापको प्रतिफल भनेर यस रोग देखि साह्रै डराउने गर्दथे। जसको कारण समयमै उपचार नगर्दा असमर्थता वा अङ्गभङ्ग हुन सक्छन्।

कुष्ठरोग प्राचिनकाल देखिनै मानव समाजमा परिचित हुँदै आएका पनि सन् १८७३) वि .सं .१९३० मा नर्वेका डा .गेरहार्ड हेनरीक आर्मर ह्यान्सनले यस रोगको किटाणु पत्ता लगाएका थिए। त्यसैले यसरोगलाई ह्यान्सनस् डिजिज पनि भनिन्छ।

नेपाल सरकारले वि.सं २०६६ माघ ५ गते तदनुसार सन् २०१० जनवरी १९ मा नेपालबाट कुष्ठरोग निवारण भएको घोषणा गरेको थियो। विगतको एक दशकमा सुदुरपश्चिम प्रदेशमा कुष्ठरोगका बिरामीहरुको संख्यामा उल्लेखनिय रुपमा कमी आएका पनि कैलाली, कंचनपुर तथा अछाम जिल्लामा कुष्ठरोगको प्रिभलेन्स उच्च रहेको पाइन्छ। नेपाल सरकारद्वारा कुष्ठरोग नियन्त्रणका लागि लक्षित मुख्य कार्यक्रमहरुलाई सुदुरपश्चिम प्रदेश सरकारले पनि कुष्ठरोग नियन्त्रणका लागि संचालन गरिरहेको छ तथापि ती कार्यक्रमहरु प्रयाप्त रहेका छैनन्। कुष्ठरोग प्रति रहेको नकारात्मक धारणा र विश्वासले नै यो रोग नियन्त्रणको मुख्य चुनौतीको रुपमा रहेको छ।

परिदृष्टि (Vision): कुष्ठरोग मुक्त नेपाल।

ध्येय (Mission): पहुँच योग्य, र सर्भसुलभ रुपमा स्वीकार योग्य, आर्थिक रुपमा प्रभावकारी तथा पुनर्स्थापना सहितको कुष्ठरोगको रोकथाम तथा गुणस्तरीय आवश्यक सेवा निरन्तर रुपमा उपलब्ध हुनेछ।

रणनितिक परिदृष्टि: सन् २०१६-२०२० कुष्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम समग्र उपायहरुलाई अवलम्बन गरी कुष्ठरोगको कारणबाट हुने दुष्परिणामलाई सम्बोधन गर्न दिगो प्रेषण प्रणाली स्थापना गरिनेछ र सार्वजनिक तथा निजी साझेदारीमा प्रभावितहरुको आवश्यकता अनुसारको पुनर्स्थापना गरिनेछ।

लक्ष्य (Goal): नेपालबाट कुष्ठरोग उन्मूलन गर्ने।

कुष्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रमको प्रगति विवरण

सूचकहरु	२०७८/०७९	२०७९/०८०	२०८०/०८१
जम्मा नयाँ कुष्ठरोग लागेको संख्या (MB र PB, दुवै)	१	०	०
हाल उपचार रहेका कुष्ठरोग लागेको बिरामी संख्या	१	१	०
कुष्ठरोगको रोग प्रकोप दर (प्रति १०००० मा)	०.०४	०.०४	०
HIV/AIDS नियन्त्रण कार्यक्रम			
नयाँ एच. आइ. बी. पोजेटिभ बिरामी संख्या	१	५	१
ए. आर. टी. उपचारमा रहेका जम्मा एच. आइ. बी. प्रभावितको संख्या	३५	२५	२९
Total number of people tested for HIV	154	252	174
Total new HIV positive cases	1	5	1
Total number of people living with HIV	35	25	29

खण्ड ४.४ कोभिड खोप कार्यक्रमको प्रगति % २०७९/०८०सम्म

कोभिड १९ खोप अभियान प्रगति

क्र.स	उमेर समुह	लक्षित जनसंख्या	खोप लगाएको संख्या			कैफियत
			पहिलो डोज	दोस्रो डोज	पहिलो बुष्टर डोज	
१	१८ वर्ष माथि		१२८३५	१०७१२	३२६०	१९७९
२	१२ देखि १७ सम्म		२९२१	३२९३	२६३४	४७९
३	५ देखि ११ वर्ष		२७८१	२६६४	१३	०
	जम्मा		१८४३७	१६७१२	५९०७	२४५८

खण्ड ५ स्वास्थ्य सेवा व्यवस्थापन —

स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली

स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत विभिन्न संस्थाहरू महिला स्वास्थ्य स्वयम सेविका, गाउँघर क्लीनिक, खोप क्लीनिक, स्वास्थ्य चौकी, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, विभिन्न तहका अस्पताल तथा निजि र गैह्रसरकारी संस्थाबाट दैनिक प्रदान गरिएका सेवाहरूको अभिलेख राख्ने, सूचना संकलन गर्ने, प्रशोधन गर्ने, विश्लेषण गर्ने तथा सूचनाको विवेचना गर्ने र प्राप्त सूचनाहरूको आधारमा निर्णयमा पुग्ने प्रकृया हो । स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन प्रणालीले कार्यक्रमको योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमन एवं मुल्यांकनका प्रत्येक चरणमा सूचनाको प्रयोगलाई जोड दिएको हुन्छ । स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापनको माध्यमबाट योजना तर्जुमा कार्यक्रमको अनगमन र मल्याङ्कन कार्यक्रमको अवस्थाको विश्लेषण, लक्ष्य अनुसारको प्रगति, सेवाको पहुचको अवस्था, सेवाबाट बन्चित समुहहरू, राज्यको लगानि अनुसारको उपलब्धि एव कार्ययोजना बनाएर समस्याको समाधान गर्न सहयोग गर्दछ ।

गुणस्तरीय सूचना प्राप्त गरी स्वास्थ्य संस्थाहरूको व्यवस्थापन प्रभावकारी बनाउन स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले आ.ब. २०५१/०५२ देखि एकीकृत स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (Health Management Information System - HMIS) लागू गरेको हो । यस अघि विभिन्न स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूको छुट्टाछुट्टै तवरले झण्डै ११० अभिलेख तथा प्रतिवेदन फारामहरूको प्रयोग गरि सूचना संकलन गर्ने गरिन्थ्यो जुन खर्चिलो, अव्यवहारिक तथा झंझटिलो थियो । आ.ब २०४३/०४४ मा एकीकृत परियोजना शुरु भए पश्चात स्वास्थ्य कार्यक्रमहरू एकिकरण गरिए र स्वास्थ्य क्षेत्र एकीकृत स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको आवश्यकता महसुस गरियो । सोही अनुरूप आ.ब.२०५१/५२ देखि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले विगतका अभिलेख प्रतिवेदन फारामहरूलाई परिमार्जन गरि ३८ वटा अभिलेख तथा प्रतिवेदन फारामहरू तय गरी एकीकृत स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन प्रणाली लागू गरिएको हो । एकीकृत स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली अन्तरगत प्रयोग भएका अभिलेख प्रतिवेदन फारामहरू आवश्यकता अनुसार समय समयमा परिमार्जन गरी अद्यावधिक हुँदै आइरहेका छन् । आ. ब २०७०/०७१ मा व्यापक परिमार्जन गरी एकीकृत स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणालीभित्र समाहित हुन नसकेका केही कार्यक्रमहरूको अभिलेख तथा प्रतिवेदनहरूलाई समेत एकीकृत गरेर यस प्रणालीलाई अझ बढी बृहत बनाईएको छ । यसले नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र कार्यक्रमले निर्धारण गरेका स्वास्थ्य सूचकहरूको विश्लेषण गर्न समेत सहयोग पुग्ने भएको छ ।

आ. ब २०७०/७१देखि एकीकृत स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली भित्र विभिन्न कार्यक्रमसित सम्बन्धित अभिलेख तथा प्रतिवेदन फारामहरू गरि ५० किसिमका अभिलेख तथा फारामहरूको ब्यस्था गरिएको छ । विगतको लिखित प्रतिवेदन गर्ने प्रकृत्यामा सुधार गर्दै Web Based बनाउन Software विकास तथा Internet पहुँच बृद्धि गरी संस्थाहरूले प्रदान गरेको सेवाको विवरण आ.ब. २०७५/७६ देखि पालिकहरूले केन्द्रीय प्रणालीमा सोझै प्रविष्ट गर्ने व्यवस्था समेत गरिएको छ । सन् २०२१ सम्म प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट केन्द्रीय प्रणालीमा सूचना प्रविष्ट गर्ने लक्ष्य समेत नेपाल सरकारको रहेको छ । आ.ब.२०७९/८० देखि लागु हुने गरि HMIS tool मा पुनः परिमार्जन गरि कुल ७४ वटा HMIS tools को अवधारणा ल्याईएको छ । बैतडी जिल्ला भित्र रहेका १० वटा स्थानीय तहका स्वास्थ्य संयोजक, सह-संयोजक, स्वास्थ्य कार्यालका विभिन्न फोकल पर्सनहरूलाई तलिम दिई समयमै कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ । प्रत्येक महिनामा दिइएको सेवा र मासिक प्रतिवेदन अनुसार प्रविष्ट गरिएका तथ्यांकको आधारमा प्रत्येक कार्यक्रमको मासिक, अर्ध वार्षिक र वार्षिक प्रगतिको अवस्थाको विप्लेषण गर्न सकिन्छ । सूचना प्रणाली एउटा व्यवस्थापकीय औजार हो ।

स्वास्थ्य संस्थाबाट प्राप्त मासिक प्रतिवेदनको अवस्था

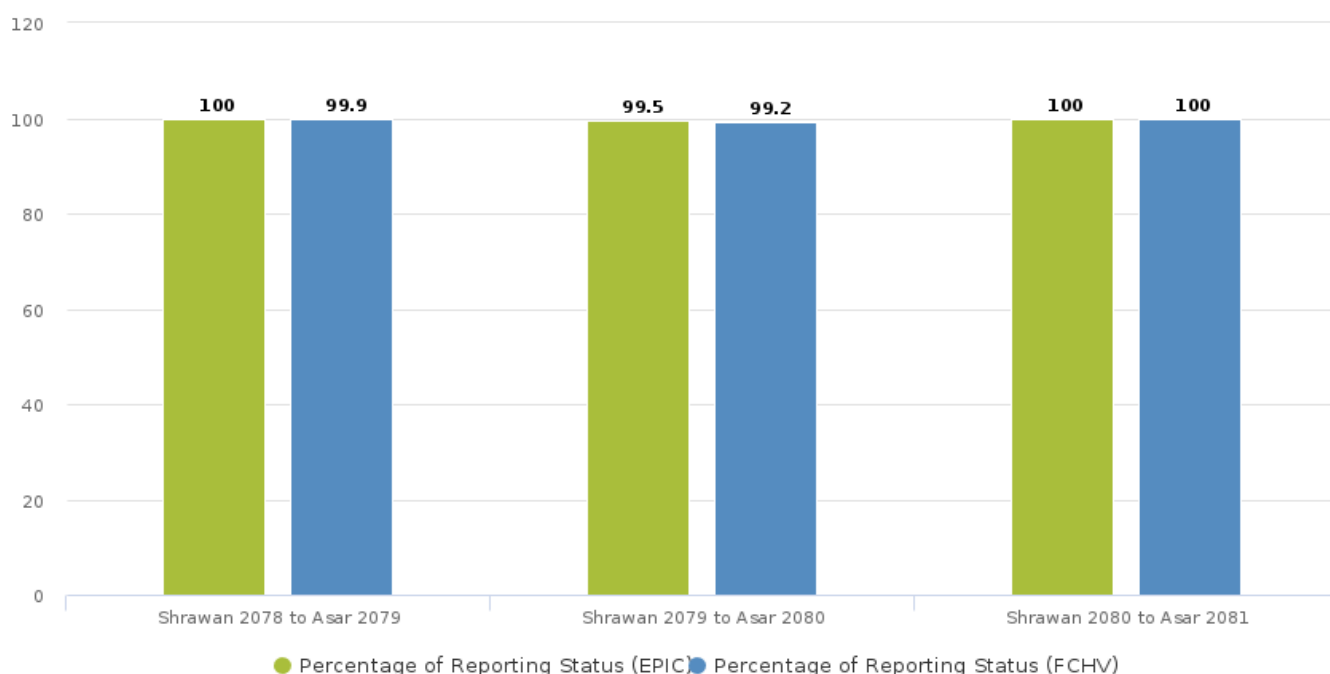
सि.न.	वडा /स्वास्थ्य संस्था	मासिक प्रतिवेदनको अवस्था (प्रतिसतमा)		
		२०७८/०७९	२०७९ /०८०	२०८०/०८१
१	१	१००	१००	१००
२	२	१००	१००	१००
३	३	१००	१००	१००
४	४	१००	१००	१००
५	५	१००	१००	१००
६	६	१००	१००	१००
७	७	१००	१००	१००
८	८	१००	१००	१००
९	९	१००	१००	१००
	पालिकाको जम्मा	१००	१००	१००

पालिकाको एच.एम.आइ.एस .प्रतिवेदन अवस्था

खोप तथा राष्ट्रिय सामुदायिक महिला स्वयम् सेविकाको प्रतिवेदनको प्रतिशत

70408 Melauli Municipality

खण्ड ६ मानव शंसाधन

यस मेलौली नगरपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरूको स्वास्थ्य जनशक्तिको अवस्था बिश्लेषण गर्दा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा चिकित्सकको स्थायी दरबन्दी रिक्त रहेको भएतापनि मेलौली नगरपालिकाले थप सेवा सुविधासहित करार सेवामा चिकित्सकको पद पूर्ति गरिएको छ । साबिकका ७ वटा गाबिस हरू मिलि बनेको मेलौली नगरपालिका मा रहेका केही पुर्ववत स्वास्थ्य संस्थाहरूमा स्थायी दरबन्दी स्वीकृत रहेका छन र सोहि अनुसार पदपूर्ति भएको अवस्था छ भने नया वडा मा स्थापना गरिएको आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, नगर स्वास्थ्य क्लिनिक, सुरक्षित प्रसुति केन्द्र र अन्य अति आवश्यक जनशक्तिहरू करार सेवा बाट पूर्ति गरि सेवा संचालन गरिएको छ । नगरपालिकाको स्वास्थ्य शाखामा रहेको जनस्वास्थ्य अधिकृतको दरबन्दी पदपूर्ति लोक सेवा आयोगबाट हुन सकेको छैन । स्वास्थ्य क्षेत्रको जनशक्तिको विवरण तल तालिकामा देखाइएको छ ।

स्वास्थ्य जनशक्तिको अवस्था

पद	स्वीकृत दरबन्दी	पदपूर्ति	हाल कार्यरत	
			स्थायी	करार
मेडिकल अधिकृत	१	०	०	१
जनस्वास्थ्य अधिकृत	१	०	०	०
हे.अ./ज.स्वा.नि.	९	६	६	३
स्टाफ नर्स	२	१	१	०
सि./अ.हे.व.	१९	१९	१९	५
सि./अ.न.मी.	१९	१९	१९	१९
रेडियोग्राफर, फार्मोसी सहायक	०	०	०	२
ल्याव असिस्टेन्ट	१	१	१	३
कास. / स्वीपर / चालक	७	७	७	२५
जम्मा	५९	५३	५३	५८

मेलौली नगरपालिका अन्तर्गत स्वास्थ्य तर्फका स्थायी दरबन्दीमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

क्र.स	नाम,थर	पद	तह	स्वास्थ्य संस्था	फोन नम्बर	कैफियत
१	टंक प्रशाद बाग	सिअहेव	चौथो	दुर्गास्थान स्वास्थ्य चौकी	९८४८८५१८०४	
२	शावित्री बडू	सिअनमी	पाचौं	दुर्गास्थान स्वास्थ्य चौकी	९८४८४२०१४९	
३	गोविन्द शाही	अहेव	चौथो	दुर्गास्थान स्वास्थ्य चौकी	९८६६२१६७९७	
४	कृष्णानन्द बडु	का स	पाचौं	दुर्गास्थान स्वास्थ्य चौकी	९८६८७६१७७१	
५	भोज बहादुर चन्द	जस्वानी	छैटौं	सलेना स्वास्थ्य चौकी	९८४३०८१०३३	
६	प्रकाश ब.चन्द	सिअहेव	पाचौं	सलेना स्वास्थ्य चौकी	९८६५६२४६०९	
७	रुकमणी चन्द	सिअनमी	पाचौं	सलेना स्वास्थ्य चौकी	९८४८८७१६२५	
८	गौरी कु. चन्द	सिअहेव	पाचौं	दुर्गास्थान स्वास्थ्य चौकी	९८४८८१६११३	
९	जगदिश प्रशाद भट्ट	ज.स्वा.नि.	छैटौं	महारुद्र स्वास्थ्य चौकी	९८४२२०५८२४	
१०	धौली चन्द	सिअनमी	पाचौं	महारुद्र स्वास्थ्य चौकी	९८६५८८०७२६	
११	सरिता न्यौपाने	अहेव	चौथो	महारुद्र स्वास्थ्य चौकी	९६१९५१४९९९	
१२	विन्दा साउद	सिअनमी	पाचौं	महारुद्र स्वास्थ्य चौकी	९८६५७४२९५२	
१३	जयराज ओझा	सिअहेव	पाचौं	प्रा.स्वा.के केशरपुर	९८६५९०८८८४	
१४	मुकेशकान्त दयाल	जस्वानी	छैटौं	प्रा.स्वा.के केशरपुर	९८४८७३९४३७	
१५	लोक राज भट्ट	सिअहेव	पाचौं	प्रा.स्वा.के केशरपुर	९८४८७५३९५३	
१६	प्रताप सिंह नायक	सिअहेव	पाचौं	प्रा.स्वा.के केशरपुर	९८४८४१४११८५	
१७	गिता नायक	सिअनमी	पाचौं	प्रा.स्वा.के केश रपुर	९८४३०८७१५२	
१८	दिपक सिंह विष्ट	ब.ल्या.अ.	छैटौं	प्रा.स्वा.के केशरपुर	९८४८७२९६८५	
१९	पवित्रा चन्द	अनमी	चौथो	प्रा.स्वा.के केशरपुर	९८६५९३६९६३	
२०	नवराज सिंह नायक	जस्वानी	छैटौं	विशालपुर स्वास्थ्य चौकी	९८६००९६१३६	
२१	रेखा आले	अनमी	चौथो	विशालपुर स्वास्थ्य चौकी	९८४४७२०३३६	
२२	एसानुल अन्सारी	अहेव	चौथो	विशालपुर स्वास्थ्य चौकी	९८६३०४७०७२	
२३	नारायण बहादुर चन्द	सि.अहेव अधिकृत	छैटौं	मेलौली न.पा.	९८६५६२११८५	
२४	मोहन सिंह भाट	सि.अहेव अधिकृत	छैटौं	मेलौली न.पा.	९८४८९०४०२०	
२५	राज बहादुर चन्द	सि.अहेव अधिकृत	छैटौं	मेलौली न.पा.	९८४८७७१०२२	
२६	हरिना भन्डारी	अनमी	पाचौं	मेलौली न.पा.	९८४८७६३८८५	

मेलौली नगरपालिका अन्तर्गत स्वास्थ्य तर्फ करार सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण ।

क्र.	नाम,थर	पद	तह	स्वास्थ्य संस्था	फोन नम्बर	कैफियत
१	सुर्य दिप चन्द	हे.अ.	पाचौ	ए आ टी, सेन्टर,मे.न.पा.-७	९८६००८६३८३	
२	दिपक प्रसाद बाग	अ.हे.व.	चौथो	आ स्वा से केन्द्र मे.न.पा.-८	९८४८८४५१६०	
३	डा.सन्जिव के.सी.	मे अ	आठौं	प्रा.स्वा.केन्द्र,मे.न.पा.-७	९८४७२७२९८६	
४	खकेन्द्र व. चन्द	अ.हे.व.	चौथो	विशालपुर स्वा. चौकी, ९	९८४२८३८६८६	
५	गणेश व. चन्द	अ.हे.व.	चौथो	आ स्वा से केन्द्र मे.न.पा.-३	९८६५६९९१२६	
६	मिना विष्ट	अ.हे.व.	चौथो	आ.स्वा.से.केन्द्र, मे.न.पा.-१	९८६५९७२२५५	
७	चम्पा कुमारी	अ.हे.व.	चौथो	आ.स्वा.से.केन्द्र,मे.न.पा.-६	९८४०६२४२०८	
८	रतना ठगुना	अ.न.मी.	चौथो	आ स्वा से केन्द्र मे.न.पा.-८	९८६६६५४२९३	
९	किस्ना चन्द	अ.न.मी.	चौथो	विशालपुर स्वा. चौकी,मे.न.पा.-९	९८४८८७६५८	
१०	सुनिता दयाल	अ.न.मी.	चौथो	विशालपुर स्वा. चौकी,मे.न.पा.-९	९८६५७०१६८२	
११	सिता विष्ट	अ.न.मी.	चौथो	आ.स्वा.से.केन्द्र, मे.न.पा.-१	९८६००७२८७५	
१२	गरिमा दयाल	अ.न.मी.	चौथो	नगर स्वास्थ्य केन्द्र,मे.न.पा.-१	९८६४६०९४४८	
१३	मन्जु विष्ट ओझा	अ.न.मी.	चौथो	दुर्गास्थान स्वा.चौकी मे.न.पा.-२,	९८६४४७९६६५	
१४	कमला सिंह	अ.न.मी.	चौथो	सलेना स्वा.चौकी,मे.न.पा.-२	९८६५९३९१८७	
१५	निता जोशी	अनमी	चौथो	सलेना स्वा.चौकी,मे.न.पा.-२	९८४८४८९३६८	
१६	सवित्रा दयाल	अनमी	चौथो	आ स्वा.से.केन्द्र,मे.न.पा.-८	९७४६२४८९३७	
१७	लक्ष्मी ओड	अ.न.मी.	चौथो	प्रा.स्वा.के. मे.न.पा.-७	९८६८५८०६२३	
१८	अञ्जना बोहरा	अनमी	चौथो	आ.स्वास्थ्य सेवाकेन्द्र,मे.न.पा.-४	९८६८५६५५४२	
१९	गोदावरी भट्ट	ल्या. अ.	चौथो	सलेना स्वा.चौकी,मे.न.पा.-२	९८६५६४५०२६	
२०	धनी दत्त भट्ट	का.स.	श्रेणी विहिन	प्रा.स्वा.के. मे.न.पा.-७	९८४८७५९८२५	
२१	कलावती चन्द	का.स.	श्रेणी विहिन	सलेना स्वा.चौकी, मे.न.पा.-२	९८४८८९८९०१	
२२	दामोदर भट्ट	का.स.	श्रेणी विहिन	विशालपुर स्वा.चौकी,मे.न.पा.-९	९८६८५२९११०	
२३	सिता पन्त	का.स.	श्रेणी विहिन	महारुद्र स्वा.चौकी, मे.न.पा.-५	९८४२२०२८५३	
२४	सुना भट्ट	का.स.	श्रेणी विहिन	आ.स्वा.सेवाकेन्द्र,मे.न.पा.-६,	९८४८९७१९३४	
२५	इशवरी दयाल	स्विपर	श्रेणी विहिन	प्रा.स्वा.के. मे.न.पा.-७	९८४८४३०११७	
२६	जयन्ती जोशी	स्विपर	श्रेणी विहिन	सलेना स्वा.चौकी, मे.न.पा.-२	९८६४६१००३२	
२७	वसन्ती लोहार	स्विपर	श्रेणीविहिन	आ.स्वास्थ्य सेवाकेन्द्र,मे.न.पा.-८	९८४२२५९०३४	
२८	कमला दमाइ	स्विपर	श्रेणी विहिन	महारुद्र स्वा.चौकी, मे.न.पा.-५	९८४१२८३७३६	
२९	वसन्ती हुडके	स्विपर	श्रेणी विहिन	दुर्गास्थान स्वा.चौकीमे.न.पा.-२,	९८४८२३३७५२	
३०	कमला नायक	स्विपर	श्रेणी विहिन	नगर स्वा.केन्द्र मे.न.पा.-१	९७६९८९६७७३	
३१	गौरी नेगी	स्विपर	श्रेणी विहिन	आ.स्वा.से.केन्द्र,मे.न.पा.-१	९८६५९६२२७८	
३२	आरती भाट	स्विपर	श्रेणी विहिन	आ.स्वास्थ्य सेवाकेन्द्र,मे.न.पा.-३	९८६५६९५७९८	
३३	सुनिता चन्द	स्विपर	श्रेणी विहिन	आ.स्वास्थ्य सेवाकेन्द्र,मे.न.पा.-४	९८४२८९४८९५	
३४	गणेशवरी भट्ट	स्विपर	श्रेणी विहिन	विशालपुर स्वा.चौकी,मे.न.पा.-९	९८४८९८३३६६	
३५	कमला भाट	कास	श्रेणी विहिन	केशरपुर प्रा.स्वा.के. मे.न.पा.-७	९८४८७८००३०	
३६	सविना थारु	नेत्र सहा.	पाचौ.	आखाँ उपचार केन्द्र,मेलौली ७	९८२२५०४५३४	
३७	डवल सिंह विष्ट	अहेव	चौथो	आखाँ उपचार केन्द्र,मेलौली ७	९८४२८९३९५४	
३८	सरोज भट्ट	हे.अ.	पचौ	ए आ टी, सेन्टर,केशरपुर	९८६२४६५८७५	संस्थाबाट
३९	गौतम सिंह विष्ट	सि.वि.एस.	चौथो	ए आ टी, सेन्टर,केशरपुर	९८६४७५७०४५	संस्थाबाट

खण्ड ७ विविध

आ.व. २०७९ / २०८० को वित्तीय अवस्था रु.हजारमा

वित्तीय स्रोत	विनियोजित	खर्च	खर्च प्रतिशत
संघीय शशर्त मार्फत प्राप्त जम्मा	४९८००	४८५७३	९९.५०
प्रदेश / पालिका / वडा बाट विनियोजित	३१४००	३०९३३	९८.५
कुल जम्मा	८१२००	७९५०६	९७.९

महिला सामुदायिक स्वयम् सेविका कोषको विवरण २०८०/०८१

वडा	संस्था	म.स्वा.स्वय.सेविका	खाता रहेको बैंक	बैंक खाता नं	लगानी रु.	जम्मा रकम रु.
१	आ. स्वा.से. केन्द्र-१	१२	रा.बा.बैं.वैतडी	४०५०००३	१००,०००।-	१००,०००।-
२	दुर्गास्थान स्वास्थ्य चौकी	६	रा.बा.बैं.वैतडी	४०५०००३	२१०,०००।-	२२२,०००।-
२	सलेना स्वास्थ्य चौकी	७	रा.बा.बैं.वैतडी	४०५०००३	९९,७९२।-	९९,७९२।-
३	आ.स्वा.से.केन्द्र-३	६	रा.बा.बैं.वैतडी	सलेनासंग नै रहको	सबैमा लगानी	छ
४	आ.स्वा.से.केन्द्र, तिताबै	४	०	व्यवस्थापन नभएको	०	०
५	महारुद्र स्वास्थ्य चौकी	७	रा.बा.बैं.वैतडी	४०५०००३५४५०१	७१,०००।-	७१,०००।-
६	आ.स्वा.से.केन्द्र-६हतरंगा	७	रा.बा.बैं.वैतडी	४०५०००३५४५०१	७१,६३६।-	७१,६३६।-
७	केशरपुर प्रा.स्वा.केन्द्र	११	रा.बा.बैं.वैतडी	व्यवस्थापन नभएको	०	०
८	आ.स्वा.से.केन्द्र- ८	४	रा.बा.बैं.वैतडी	०	१०३,५००।-	१०३,५००।-
९	विशालपुर स्वास्थ्य चौकी	६	रा.बा.बैं.वैतडी	३५२८	१३६५००।-	१३६५००।-
	जम्मा रु.	७०				

प्रसूती भएका आमाहरुको विवरण संस्था अनुसार २०८०/०८१

वडा	संस्था	आफ्नै संस्थामा	अन्य अस्पतालमा	घरमा	बाहिर पालिका बाट आएका	नवजात शिशु मृत्यु
१	आ. स्वा.से. केन्द्र-१	२	०	०	०	२
२	दुर्गास्थान स्वास्थ्य चौकी	१५	०	२	०	०
३	सलेना स्वास्थ्य चौकी	३४	०	०	०	०
४	आ.स्वा.से.केन्द्र,तिताबै ४	७	०	१	०	०
५	महारुद्र स्वास्थ्य चौकी	२४	०	२	०	
६	आ. स्वा.से. केन्द्र-६	०	०	०	०	०
७	केशरपुर प्रा.स्वा.केन्द्र	१३१	०	१	०	४
८	आ.स्वा.से.केन्द्र,कोटीगाऊ	२४	०	१	०	०
९	विशालपुर स्वास्थ्य चौकी	२६	०	२	०	०
	जम्मा	२६३	०	७९	०	६

प्रजनन स्वास्थ्य रुग्णता सेवा २०८०।०८१

प्रजनन स्वास्थ्य रुग्णता सेवाहरू	जांच गरेको संख्या	पहिचान भएको संख्या
पाठेघरको मुखको क्यान्सर जांच (सबै विधिबाट)	८२	१
पाठेघरको मुखको क्यान्सर जांच (VIA विधिबाट)	८२	१
Fistula को जांच	२२	१
आइ खस्ने समस्याको जांच	७५	३३

आइ खस्ने समस्या	महिलाको संख्या	पाठेघरको मुखको क्यान्सर र Obstetric fistula	महिला को संख्या
पत्ता लागेका (Stage १ and २)	२६	Thermocoagulation र Cryotherapy गराएको	०
Prolapse पत्ता लागेका (Stage ३)	१७	Obstetric fistula को शल्यक्रिया गरेको	०
Prolapse पत्ता लागेका (Stage 4)	२		
रेफर गरेको Prolapse	१		
Ring Pessary लगाएको	३१		

उपचारात्मक सेवा २०८०।०८१

सुचकहरू	अवस्था	प्रमुख दश रोगहरूको नाम (बहिरंग विरामी)	विरामी संख्या
ओ. पि. डी. बाट सेवा लिएका नयाँ विरामीको संख्या	२३७७९	१. URTI	2515
ओ. पि. डी. बाट सेवा लिएका नयाँ विरामी संख्या मध्ये महिलाहरूको अनुपात	१.६८	२. APD	2371
ओ. पि. डी. बाट सेवा लिएका नयाँ विरामीहरूको जनजातिगत विवरण (%)		३. Fever	1711
दलित	७३६१ (३०.९५%)	४. LRTI	1276
जनजाति	४ (०.०१%)	५. Headche	1239
मुस्लिम	०	६. Backache	1110
मधेसी	०	७. Viral Influnza	974
ब्राह्मण क्षेत्री	१४३०३ (६०.१४%)	८. Toothache	966
अन्य	३८५७ (१६.२)%	९. Tonsilitis	775
		१०. Cut Injury	683

आ.व. २०८०/०८१ विपन्न नागरिक उपचार कोष मार्फत निशुल्क सेवा लिन सिफारिस गरिएको

वार्ड नं	मृगौला रोग	क्यान्सर	मुटुरोग	मेरुदण्ड पछघात	जम्मा
१	०	१	१	०	२
२	३	२	१	०	६
३	०	१	०	१	२
४	०	०	०	०	०
५	०	१	०	०	१
६	०	०	०	०	०
७	०	१	०	०	१
८	०	०	०	०	०
९	०	०	०	०	०
जम्मा	३	६	२	१	१२

Zoonotic Diseases २०८० | ०८१

क्र.स	प्रकार	जम्मा प्रभावित संख्या		जम्मा मृत्यु	प्रभावित स्थान
		पुरुष	महिला		
१	Snake bites	१	०	०	
१.१	Snake bite- poisonous	०	०	०	
१.२	Snake bite- non- poisonous	१	१	०	
२	Dog Bites	२८	३३	०	
३	Other Rabiee susceptible Animal Bite	०	५	०	

न्यूनतम सेवा मापदण्डको अवस्था २०८०।०८।१

स्वास्थ्य संस्थाको नाम	MSS गरेको मिति	अन्तिम/पक्षिल्लो MSS स्कोर उल्लेख गर्ने			
		खण्ड १: सुशासन र व्यवस्थापन	खण्ड २: क्लिनिकल सेवा व्यवस्थापन	खण्ड ३: स्वास्थ्य संस्था सहयोग सेवा व्यवस्थापन	कुल प्राप्तांक
आ. स्वा.से. केन्द्र-१	२०८१/३/२२	७१	७५	६७	७३
दुर्गास्थान स्वास्थ्य चौकी	२०८१/३/१९	६६	८०	७७	७६
सलेना स्वास्थ्य चौकी	२०८०/३/२१	७३	८०	८३	८०
आ.स्वा.से.केन्द्र,तिताबै	२०८१/३/२९	६२	७४	६५	७०
महारुद्र स्वास्थ्य चौकी	२०८१/३/२९	८०	८७	८६	८६
केशरपुर प्रा.स्वा.केन्द्र	२०८१/३/२३	७२	८५	८१	८२
आ.स्वा.से.केन्द्र,कोटीगाऊ	२०८१/३/२६	७८	६९	६९	६९
विशालपुर स्वास्थ्य चौकी	२०८१/३/२७	८३	८७	८६	८६

न्यूनतम सेवा मापदण्डको अवस्था (जम्मा स्कोर)

कुल प्राप्तांकको आधारमा कोडिग स्कोर	न्यूनतम सेवा मापदण्ड		जम्मा स्वास्थ्य संस्थाको संख्या
	< ५० %	सेतो	०
५०-६९ %	पहेलो	१	
७०-८४ %	निलो	५	
८५-१०० %	हरीयो	२	

खण्ड ८ समस्या, चुनौती तथा समाधानका उपायहरू

प्रमुख समस्याहरू तथा समाधानको लागि कार्ययोजना

क्षेत्र	प्रमुख समस्या	समाधानको लागि भएको प्रयास	अबको बाटो/समाधान	जिम्मेवार निकाय
स्वास्थ्य सेवा प्रवाह	सेवा प्रवाहमा कठिनाई	सबै स्वास्थ्य संस्थाहरू बाट समयमै सेवा प्रदान गर्न पहल गरिएको	सरकारले तोकेका आधारभूत तथा आकस्मिक सेवा समयमै उपलब्ध गराउनु पर्ने	स्थानीय तह र स्वास्थ्य संस्थाहरू
स्वास्थ्य पूर्वाधार	स्वास्थ्य संस्थाका उपयुक्त भवन नहुनु	पालिका, प्रदेश, संघ सरकार संग माग गरिएको	संघ तथा प्रदेश सरकारले आवास सहितका उपयुक्त भवन क्रमश निर्माण गर्नु पर्ने	संघ /प्रदेश
स्वास्थ्य सूचना	समयमै तथ्यांक प्रबिस्ट नहुनु र पटक पटक सच्याउनु	मासिक बैठकमा तथ्यांक भेरिफिकेशन र पृष्ट पोषण गरि राखिएको	समयमै प्रतिवेदन प्रबिस्ट गरि महिनाको १४ गते भित्र भेरिफिकेशन गरि सक्ने	पालिका र स्वास्थ्य संस्थाहरू
	HMIS tools हरुको अभाव	माग गरिएको र अपुग पालिका बाट छपाई गरिएको	नया आवको लागि अग्रिम ठेक्का ब्यबस्थापन गरि असार मसान्त भित्रै आपूर्ति गर्नु पर्ने	प्रदेश तथा संघ

प्रमुख समस्याहरू ...

क्षेत्र	प्रमुख समस्या	समाधानको लागि भएको प्रयास	अबको बाटो/समाधान	जिम्मेवार निकाय
आवश्यक औषधि	आपूर्तिमा कमि	पालिका बाट खरिद गरि वितरण गर्ने गरिएको /प्रोग्राम आईटम हरु स्वास्थ्य कार्यालय बाट प्राप्त भएको	पालिकाले बजेट वृद्धि गर्नु पर्ने र प्रदेश संघ तहको जिम्मामा तोकिएका औषधिहरूको नयमित आपूर्ति हुनु पर्ने	संघ र प्रदेश
बजेट र वित्तीय ब्यवस्थापन	सशर्त अनुदान घट्नु र पालिका प्रदेश बाट प्रयाप्त बजेट बिनियोजन नहुनु	बैठक, समिक्षा गोष्ठीहरूमा कुराहरूको उठान गरिएको	सशर्त अनुदान वृद्धि गर्नु पर्ने र प्रदेश तथा पालिकाले आवश्यकता अनुसार बजेट बिनियोजन गर्ने	संघ, प्रदेश र स्थानीय तह
नेतृत्व र सुशासन	दरबन्दी अनुसारका कर्मचारी पदपूर्ति नहुनु र नियमानुसार कार्य सम्पादनमा अण्ठ्यारो हुनु	बैठक, समिक्षा गोष्ठीहरूमा कुराहरूको उठान गरिएको	दरबन्दी समयमै पूर्ति हुनु पर्ने र अनाबश्यक दबाबहरू हट्नु पर्ने तथा पदीय जिम्मेवारी सबैले बहन गर्नु पर्ने	प्रदेश र स्थानीय तह

विशेष: मेलौली नगरपालिकामा आत्महत्याबाट ज्यान गुमाउनेहरूको सबभन्दा बढी चुनौति थपिएको छ, ३ वर्षमा २५ जना जतिले ज्यान गुमाएका छन् ।

खण्ड १ अनुसूचीहरु

अनुसूची १. मेलौली नगरपालिकाका कार्यपालिका जनप्रतिनिधिहरुको विवरण

क्र.स.	नाम थर	पद	ठेगाना	सम्पर्क न.
१	भिम ब. चन्द	नगर प्रमुख	मेलौली नगरपालिका -४	९८४८८९१५४०
२	पार्वती बोहरा विष्ट	नगर उप प्रमुख	मेलौली नगरपालिका -८	९८४८८९८०१२
३	शरद सिंह नेगी	वडा अध्यक्ष	मेलौली नगरपालिका -१	९८६८७१०७३०
४	कृष्ण दत्त भट्ट	वडा अध्यक्ष	मेलौली नगरपालिका -२	९८४८८८३९८७
५	गगन सिंह भाट	वडा अध्यक्ष	मेलौली नगरपालिका -३	९८४८८९०६६१
६	हर्क ब.चन्द	वडा अध्यक्ष	मेलौली नगरपालिका -४	९८४७५९७२९१
७	भरत सिंह पुजारा	वडा अध्यक्ष	मेलौली नगरपालिका -५	९८४८८५३२२५
८	तारा दत्त भट्ट	वडा अध्यक्ष	मेलौली नगरपालिका -६	९८४८७९३८३८
९	राम चन्द्र भट्ट	वडा अध्यक्ष	मेलौली नगरपालिका -७	९८६१७८५६८४
१०	तपेन्द्र सिंह विष्ट	वडा अध्यक्ष	मेलौली नगरपालिका -८	९८४४३५१६८५
११	लोकराज भट्ट	वडा अध्यक्ष	मेलौली नगरपालिका -९	९८६५७४२५५९
१२	नन्दा ओझा(भट्ट)	कार्यपालिका सदस्य	मेलौली नगरपालिका -५	९७४९३१७९३१
१३	मानमती कामी	कार्यपालिका सदस्य	मेलौली नगरपालिका -३	९८६५८९५३२९
१४	धाना चन्द	कार्यपालिका सदस्य	मेलौली नगरपालिका -२	९८६८८६८९४७
१५	पार्वती भट्ट(ओझा)	कार्यपालिका सदस्य	मेलौली नगरपालिका -७	९८६५७०२९४९
१६	धना तिरुवा(वि.क.)	कार्यपालिका सदस्य	मेलौली नगरपालिका -९	९८६८७०८८३३
१७	बिजय पोखरेल	कार्यपालिका सदस्य	मेलौली नगरपालिका -१	९८६८४८८५४०
१८	सुरेश परियार	कार्यपालिका सदस्य	मेलौली नगरपालिका -७	९८४९२८३७९२
१९	धरम सिंह दयाल	कार्यपालिका सदस्य	मेलौली नगरपालिका -१	९८६२२५३३५१

अनुसूची.२ समाजिक बिकास समितिको विवरण

क्र.स.	नाम थर	पद	सम्पर्क न.
१	लोक राज भट्ट	संयोजक	९८६५७४२५५९
२	कृष्ण दत्त भट्ट	सदस्य	९८४८८८३९८७
३	धर्म सिंह दयाल	सदस्य	९८६२२५३३५१
४	पार्वती भट्ट ओझा	सदस्य	९८६५७०२९४९
५	नारायण ब.चन्द	सदस्य सचिव	९८४८८५३२३३

अनुसूची.३ प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत / प्रशासन र स्वास्थ्य शाखाका कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.स.	नाम थर	पद	सम्पर्क न.
१	नारायण ब.चन्द	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	९८६५६२११८५
२	सपना कार्की	प्रशासन शाखा प्रमुख	९८५८७८१७७५
३	मोहन सिंह भाट	सि.अ.हे.ब.अधिकृत	९८४८९०४०२०
४	चक्रमणी जोशी	सहायक पाँचौं	९८४८९८९८६४
५	हरिना कु. भण्डारी	सि.अ.न.मी.नि.अधिकृत	९८४९७६३८८५
६	राज ब. चन्द	सि.अ.हे.ब.अधिकृत	९८४८७७१०२२
७	टिका सिंह विष्ट	कम्प्युटर अपरेटर	९८६५८०४४११

अनुसूची : ४ मेलौली नगरपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्था प्रमुखहरुको विवरण

क्र.स.	नाम थर	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	वडा नं.	पद	सम्पर्क नं.
१	गरिमा दयाल	नगर स्वास्थ्य केन्द्र जर्कु	१	अनमी	९८६४३०४४९४
२	सिता बिष्ट	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, १	१	अनमी	९८४२२५८८७५
३	टंक प्र.बाग	दुर्गास्थान स्वास्थ्य चौकी	२	सिअहेब	९८४८८५१८०४
४	भोज ब.चन्द	सलेना स्वास्थ्य चौकी	२	जस्वानि	९८४३०८१०३३
५	गणेश ब.चन्द	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, ३	३	अहेब	९८६५६९९१२६
६	गौरी कु.चन्द	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, ४	४	सिअहेब	९८४८८१६११३
७	जगदिश प्र.भट्ट	महारुद्र स्वास्थ्य चौकी	५	जस्वानि	९८४२२०५८२४
८	जयराज ओझा	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, ६	६	सिअहेब	९८६५९०८८८४
९	डा.संन्जिन केसी	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, केशरपुर	७	मेअ	९८४५२७२९८६
१०	दिपक प्र.बाग	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, ८	८	अहेब	९८४८८४५१६०
११	नवराजसिंह नायक	विशालपुर स्वास्थ्य चौकी	९	जस्वानि	९७६६९७२०९१

अनुसूची : ५ मेलौली नगरपालिका अन्तर्गत संचालनमा रहेका एम्बुलेन्स सम्बन्धि विवरण

क्र.स.	संस्थाकोनाम	एम्बुलेन्स संख्या	चालकको नाम	सम्पर्क नं.
१	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, केशरपुर	१	गणेश नेगी	९८६५९५४२०९
२	सपोर्ट सोसाईटी नेपाल, मेलौली	१	विर सिंह बिष्ट	९७६५९१०३२१
	जम्मा	२		

अनुसूची : ६ मेलौली नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालयका शाखा प्रमुखहरुको विवरण

क्र.सं.	नामथर	पद	शाखा	सम्पर्क नं.
१	सपना कार्की	अ.छैठौं	प्रशासन, योजना	९८५८७८१७७५
२	मनु कुमारी क्षेत्री	अ.छैठौं	शिक्षा	९८६४३०४४९१
३	मोहन सिंह भाट	अ.छैठौं	स्वास्थ्य	९८४८९०४०२०
४	चन्द्रप्रकाश भट्ट	अ.छैठौं	सूचना प्रविधि	९७६५९१०९९९
५	कमलापती भट्टराई	अ.छैठौं	पशु तथा भेटेरिनरि	९८६५९४०९५९
६	लक्ष्मि भट्ट	पाचौं तह	महिला तथा बालबालिका	९८६८७६७६७९
७	अनिल प्रशाद पन्त	कृषि स्नातक	कृषि	९८४८४८७७७८
८	चक्रमणी जोशी	ना.सु., पाचौं तह	जिन्सी	९८४८९८९८६४
९	संध्या जोशी भट्ट	रोजगार सहायक	रोजगार	९८४३५९२६१९
१०	अनिता नेगी	MIS Operator	पञ्जिकरण	९८४८२००८६७
११	भुवन बाग	अ.छैठौं, ईन्जिनियर	पुर्वाधार विकास	९८४८७११९२४६
१२	दिपक राज जोशी	लेखापाल	आर्थिक प्रशासन	९८४८७४२०१०
१३	टिका सिंह बिष्ट	कम्प्युटर अपरेटर	राजस्व	९८६५८०४४११
१४	उमाकान्त जोशी	अमिन	नापी	९८४८८४८६५८
१५	सुरेन्द्र ओड	उद्यम विकास सहजकर्ता	लघु उद्यम	९८६५८७१६३६
१६	लक्ष्मि भट्ट	MSNP	पोषण सहजकर्ता	९८४७७३०९२०

अनुसूची : ७

स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम अन्तर्गतका दर्तासहयोगीहरुको नाम तथा सम्पर्क विवरण

सि.नं.	दर्ता सहयोगीको नाम थर	वडा नं.	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
१	संगीता बिष्ट	१	९८४०१६९०५२	
२	जानकी भट्ट	२	९८६५९६२२६५	
३	मोहन ब. चन्द	२	९८४०१६९००७	
४		३		रिक्त
५		४		रिक्त
६	सरस्वती जोशी	५	९८४८७४६२३४	
७	परमानन्द भट्ट	६	९८४८८४७८८५	
८	चन्द्रप्रकाश ओझा	७	९८६५८२९४७८	
९	सम्भु सिंह बिष्ट	८	९८४८९८००२८	
१०	सुभम भट्ट	९	९८६५८२९४७६	सक्रिय नरहएको

अनुसूची : ८

स्वास्थ्य संस्थाहरुमा उपलब्ध परिवार नियोजन तथा गर्भपतन सेवा सम्बन्धि विवरण

क्र.स.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	वडा नं.	ईम्प्लान्ट सेवा	IUCD सेवा	१० हप्ता सम्मको सुरक्षित गर्भपतन सेवा
१	नगर स्वास्थ्य केन्द्र जर्कु	१	-	-	-
२	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र १	२	√	-	-
३	दुर्गास्थान स्वास्थ्य चौकी	२	√	-	√
४	सलेना स्वास्थ्य चौकी	२	√	√	-
५	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, ३	३	-	-	-
६	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, ४	४	√	-	-
७	महारुद्र स्वास्थ्य चौकी	५	√	√	-
८	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, ६	६	-	-	-
९	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, केशरपुर	७	√	√	√
१०	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, ८	८	√	-	√
११	विशालपुर स्वास्थ्य चौकी	९	√	√	√

अनुसूची : ९ स्वास्थ्य सेवा सुधारकालागि नगरपालिकाबाट गरिएका प्रयासहरु

- थप स्वास्थ्य संस्थाहरु स्थापना गरि करार सेवामा ३८ जना कर्मचारी भर्ना ।
- औषधि , औजार, उपकरण तथा स्वास्थ्य सामग्रीहरुको नियमित आपूर्ति ।
- ८ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा ल्यापटपको व्यवस्थापन ।
- ५ वडाहरुमा इन्टरनेट तथा ब्याट्री ब्याकअप ईन्भर्टर को व्यवस्था ।
- आपूर्ति व्यवस्थापन सहजताको लागि स्वास्थ्य संस्थाहरु सम्म elmis तालिम संचालन गरि लागु गरिएको ।
- नियमित मासिक बैठक तथा समिक्षा ।
- सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरुका लागी पोषाक, झोला ,संचार र प्रोत्साहन खर्चको को व्यवस्था ।
- ३ वडामा खोप तथा अक्सिडोसिन सुरक्षित राख्न रेफ्रीजेरेटर को व्यवस्था ।
- पालिकको भवनमा, स्थानिय तहमा स्तनपान कर्नर स्थापना गरिएको ।
- खोप तथा गाउघर क्लिनिकका केहि भवनहरु निर्माण गरिएका ।
- परिवार नियोजन, किशोरकिशोरी, सुरक्षित गर्भपतन सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरुको वृद्धि गरिएको ।
- नयाँ वडामा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र स्थापना गरि सेवा संचालन गरिएको ।

अनुसूची : १० मापदण्डहरू
नमुना स्वास्थ्य वडा / पालिका घोषणाका मापदण्डहरू

सि.न	मापदण्ड	प्रतिशत
१	स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्यकर्मिको उपलब्धता	१००
२	स्वास्थ्य संस्थामा औषधिको उपलब्धता	१००
३	खोप पाएका बच्चाहरू	१००
४	गर्भवति जाँच भएका महिला	१००
५	संस्थागत सुत्केरी	१००
६	परिवार नियोजन सेवा पाएका दम्पतिहरू	६०
७	स्थानिय तहहरूले स्वास्थ्य र सरसफाईको लागि छुट्याएको रकम	२५
८	धुम्रपान मुक्त कार्यालय	१००
९	सफा पानीको उपलब्धता (कार्यालय, विद्यालय, संस्था)	१००
१०	सफा चर्पीको उपलब्धता (कार्यालय, विद्यालय, संस्था)	१००
११	किशोर किशोरी उमेरमा विवाह हुने दम्पति	००
१२	खेल खेल्ने व्यवस्था भएका विद्यालय	१००
१३	धुँवा रहित चुलो प्रयोग गर्ने घरहरू	१००
१४	कुपोषित बच्चा (कडा कुपोषित)	००
१५	स्वास्थ्य आमा समुहको सक्रिय सहभागिता भएको	१००
१६	आयोडिनयुक्त नुनको प्रयोग गर्ने घरधुरी	१००

पोषणमैत्री स्वास्थ्य संस्था निर्धारणका सूचकहरू

- १) गर्भवती महिलाले कम्तिमा ८ पटक पुर्वप्रसुती जाच गरेको प्रतिशत - >९०
- २) सुत्केरी महिलाले कम्तिमा ३ पटक उत्तरप्रसुती जाच गराएको प्रतिशत - >९०
- ३) गर्भवती महिलाले गर्भ अबधि भर १८० चक्की आईरन फोलिक खाएको प्रतिशत - >९०
- ४) स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती गराएको प्रतिशत - >९०
- ५) स्वास्थ्य संस्थामा जन्म भएका मध्ये जन्मेको १ घण्टा भित्र स्तनपान शुरू गर्ने शिशुहरूको प्रतिशत - >९०
- ६) ६ देखि ५९ महिनाका बालबालिकाले वर्षमा २ पटक भिटामिन ए क्याप्सुल पाएको प्रतिशत - >९०
- ७) ६देखि ५९ महिनाका बालबालिकाले वर्षमा २ पटक जुकाको औषधिपाएको प्रतिशत- >९०
- ८) २४ महिना सम्मका बालबालिकाले नियमित वृद्धि अनुगमन गरेको औषत पटक - >१८
- ९) वृद्धि अनुगमनका लागि दर्ता भएका बालबालिका मध्ये ६ महिना सम्म पूर्ण स्तनपान गराएको प्रतिशत - >९०
- १०) वृद्धि अनुगमनका लागि दर्ता भएका बालबालिका मध्ये ६ महिना पश्चात समयमै थप खानको शुरुवात गराएको प्रतिशत - >९०
- ११) वृद्धि अनुगमनका लागि दर्ता भएका बालबालिका मध्ये कमतौल भएका बालबालिकाको प्रतिशत - <५
- १२) कम जन्म तौल भएका शिशुको प्रतिशत - <५
- १३) पूर्ण खोप युक्त स्वास्थ्य संस्था भएको - घोषणा भएको
- १४) पुर्ण मात्रमा (१८० स्याचेट) बालभिटा पाएका बालबालिकाको प्रतिशत - >९०
- १५) बालबालिकालाई झाडापखाला लागेका बेला जिंक चक्की र पुनर्जलीय झोल खुवाउने गरेको प्रतिशत ->९०
- १६) २६ हप्ता सम्म आईरन फोलिक एसिड चक्की पाएका किशोरीहरूको प्रतिशत - >९०

अनुसूची: ११ नगर स्तरीय द्रुतप्रतिकार्य टिम (RRT) को विवरण

क्र.सं.	पद नामथर	समिति	सम्पर्क नं.
१	नगर प्रमुख भिम बहादुर चन्द	संयोजक	९८४८८९१५४०
२	प्र.प्र.अ. नारायण बहादुर चन्द	सदस्य	९८६८६२११८५
३	प्रा.स्वा.के. मे.अ. डा. संजिन के.सी.	सदस्य	९८४५२७२९८६
४	वि.ब्य. शाखा प्रमुख	सदस्य	९८४८९०४०२०
५	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख मोहन सिंह भाट	सदस्य सचिव	९८४८९०४०२०

श्री मेलौली नगरपालिका					
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय मेलौली बैतडी					
नगरस्तरीय द्रुतप्रतिकार्य टिम (आर.आर.टि.) गठन, मिति : २०८१।०३।०९ गते					
क्र.सं.	नाम,थर	पद	संस्था	ईमेल	फोन नं.
१	मोहन सिंह भाट	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख, संयोजक, टोली प्रमुख	मेलौली न.पा.को कार्यालय, बैतडी	mohanbhat2028@gmail.com	9848904020
२	डा. संजिन केसि	मेडिकल अधिकृत	केशरपुर प्रा.स्वा.केन्द्र, मेनपा ७	sanjeenk@gmail.com	9845272986
३	राज बहादुर चन्द	सिअहव,अ.	मेलौली न.पा.को कार्यालय, बैतडी	rajchandthakuri123@gmail.com	9848771022
४	टंक प्रसाद बाग	अहेव	दुर्गास्थान स्वास्थ्य चौकी, मेनपा २	tankprasadbag@gmail.com	9848851804
५	भोज बहादुर चन्द	जस्वानि	सलेना स्वास्थ्य चौकी, मेनपा २	bhojchand7@gmail.com	9843081033
६	गौरी कु चन्द	अहेव	आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, मेनपा ४	gaurichand949@gmail.com	9848851804
७	जगदिश प्रसाद भट्ट	जस्वानि	महारुद्र स्वास्थ्य चौकी, मेनपा ५	jpbhatt3675@gmail.com	9848851804
८	दिपक सिंह विष्ट	ब.ल्याअ	केशरपुर प्रा.स्वा.केन्द्र, मेनपा ७	dipakbist474@gmail.com	9848729685
९	दिपक प्रसाद बाग	अहेव	आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, कोटिगाऊ, ट	dipakbag045@gmail.com	9848845160
१०	जयराज ओम्हा	सिअहेव	विशालपुर स्वास्थ्य चौकी, मेनपा ९	Jayrajojha362@gmail.com	9865908884
११	हरिना कु अण्डारी	सिअनली जी	मेलौली न.पा.को कार्यालय, बैतडी	harina9848@gmail.com	9848763885

अनुसूची : १२ वडा अनुसारको स्वास्थ्य संस्थाहरूले सेवा प्रदान गर्नुपर्ने लक्षित जनसंख्या

DHIS 2 @ Target population 2080/81 Mealuli municipality

Mealuli municipality data name	populatio	ward -1	ward -2	ward -3	ward -4	ward -5	ward -6	ward -7	ward -8	ward -9
Total Population	20583	3828	2924	1900	1237	2158	1709	3237	1688	1902
Expected Live Births	451	88	55	39	27	49	36	74	43	40
Pop 00 to 11 Months	441	86	54	38	27	49	35	73	41	38
Pop 02 to 11 Months	367	72	45	32	22	40	29	60	34	32
Pop 00 to 23 Months	864	168	106	76	53	96	69	141	80	74
Pop 00 to 35 Months	1268	242	160	111	82	144	101	207	116	104
Pop 00 to 59 Months	1982	376	249	178	132	227	156	323	180	160
Pop 06 to 23 Months	643	125	79	57	39	72	52	105	60	55
Pop 12 to 23 Months	423	82	52	37	26	48	34	69	39	36
Pop 12 to 59 Months	1541	290	195	140	106	179	121	250	139	122
Pop 06 to 59 Months	1761	333	222	159	119	203	139	286	159	141
Pop 00 to 14 Years	6054	1167	755	582	377	697	483	966	518	509
Female Pop 10 to 19 Years	2444	442	316	254	126	266	199	385	217	239
Male Pop 10 to 19 Years	2378	452	285	194	157	256	220	374	212	227
Pop 10 to 19 Years	4822	894	601	448	283	522	419	760	429	466
Female Pop 15 to 44 Years	5477	1053	742	512	318	573	470	862	442	505
WRA 15 to 49 Years	6057	1153	846	570	354	626	528	943	485	552
MWRA 15 to 49 Years	4515	874	645	418	271	468	391	699	355	394
Expected Pregnancy	716	140	88	63	43	80	57	117	67	61
Pop 60 plus Years	2396	403	404	239	168	233	192	351	188	218
Pop 5 to 11 Years	2694	537	338	276	157	320	210	421	220	215
Pop 12 to 18 Years	3526	625	451	325	207	389	308	559	316	346
Pop 15 months to 15 years	6062	1152	756	590	378	699	490	960	518	519
Pop 24 to 59 months	1118	207	143	103	80	131	87	181	100	86
Pop 15 to 23 months	317	62	39	28	19	36	25	52	29	27
Female Pop 9 to 13 Years	1244	232	165	125	68	149	87	202	109	106
Pop 06 to 11 months	184	36	22	16	11	20	15	30	17	16
Pop 06 to 08 months	73	14	9	6	4	8	6	12	7	6
Female Pop 30 plus Years	4927	894	770	470	313	506	406	771	354	443
Female Pop 30 to 49 Years	2591	496	384	246	157	273	226	411	188	211
Female Pop 50 plus Years	2335	397	386	224	157	233	180	361	166	232
Female Pop 20 to 70 Years	6381	1185	951	593	400	642	537	1012	474	587
Female Pop 20 to 39 Years	3474	695	470	322	213	362	291	540	276	305
Female Pop 40 to 70 Years	2906	490	481	271	187	280	247	472	198	281
Pop 60 to 69 Years	1298	207	228	136	97	117	101	201	86	125
Pop 70 to 84 Years	976	164	159	94	65	101	80	139	89	84
Pop 84 plus Years	123	33	17	9	6	14	10	11	13	9
Pop 30 to 69 Years	7485	1350	1194	705	451	740	610	1187	541	708
Pop 70 plus Years	1098	196	176	103	71	116	91	150	102	93
Pop 30 to 69 Years & 70 plus Years	8584	1546	1370	809	522	855	701	1337	643	801
Pop 0 to 14 & 15 to 49 & 50 plus Year	20583	3828	2924	1900	1237	2158	1709	3237	1688	1902

अनुसुचि १३ महिला स्वास्थ्य स्वयंम सेविका को विवरण

सि.नं	म.स्वा.स्वयं सेविका को नाम	आई.डि.नं.	ठेगाना नपा,वडा	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	फोन नम्बर
१	कस्तुरी कुमारी	43952	मे.न.पा. १	आ.स्वा.से.केन्द्र, १	९८६५९६२२७०
२	बिष्णु चन्द	43950	मे.न.पा. १	आ.स्वा.से.केन्द्र, १	९८६५९६२२७१
३	सानु चन्द	43942	मे.न.पा. १	आ.स्वा.से.केन्द्र, १	९८६५९६२२७२
४	तारा बिस्ट	43948	मे.न.पा. १	आ.स्वा.से.केन्द्र, १	९८६५९६२२७३
५	बसन्ती दमाई	43949	मे.न.पा. १	आ.स्वा.से.केन्द्र, १	९८६५९६२२७४
६	गीता नायक	43946	मे.न.पा. १	आ.स्वा.से.केन्द्र, १	९८६५९६२२७५
७	मनिषा नायक	43947	मे.न.पा. १	आ.स्वा.से.केन्द्र, १	९८४१६९३४५४
८	राजु दयाल	43945	मे.न.पा. १	आ.स्वा.से.केन्द्र, १	९८६५९६२२७७
९	गौरी कुमारी नेगी	43944	मे.न.पा. १	आ.स्वा.से.केन्द्र, १	९८६५९६२२७८
१०	सिता बिस्ट	43941	मे.न.पा. १	आ.स्वा.से.केन्द्र, १	९८६५९६२२७९
११	सरस्वती चन्द	43943	मे.न.पा. ७	आ.स्वा.से.केन्द्र, १	९८६५९६२२८०
१२	गोमती चन्द	43951	मे.न.पा. ७	आ.स्वा.से.केन्द्र, १	९८६५९६२२८१
१३	जयमला बि क	43967	मे.न.पा. २	दुर्गास्थान	९७४२३८७३२१
१४	नन्दा चन्द	43966	मे.न.पा. २	दुर्गास्थान	९८६५९०८८४८
१५	सोभा ओड	43965	मे.न.पा. २	दुर्गास्थान	९८६५९६२२५८
१६	देवकी चन्द	43975	मे.न.पा. २	दुर्गास्थान	९८६५९६२२६४
१७	जानकी भट्ट	43964	मे.न.पा. ३	दुर्गास्थान	९८६५९६२२६५
१८	निर्मला चन्द	43974	मे.न.पा. २	दुर्गास्थान	९८६५९६२२६६
१९	दुर्गा बडू	43968	मे.न.पा. २	दुर्गास्थान	९८६५९६२२६९
२०	दिपा भट्ट	43963	मे.न.पा. ३	दुर्गास्थान	९८६९४४०८९८
२१	राधा चन्द	44007	मे.न.पा. २	सलेना	९८६५९६२२४६
२२	गीता जोशी	44011	मे.न.पा. ३	सलेना	९८६५९६२२४७
२३	मधु चन्द	44009	मे.न.पा. २	सलेना	९८६५९६२२४८
२४	चम्भा लोहार	44010	मे.न.पा. २	सलेना	९८६५९६२२४९
२५	अम्बिका ठगुन्ना	44013	मे.न.पा. २	सलेना	९८६५९६२२५०
२६	सरिता भाट	44005	मे.न.पा. ३	सलेना	९८६५९६२२५१
२७	सुना चन्द	44008	मे.न.पा. २	सलेना	९८६५९६२२५२
२८	बेलु भट्ट	44006	मे.न.पा. ३	सलेना	९८६५९६२२५३
२९	भागरथी षतोला	44014	मे.न.पा. २	सलेना	९८६५९६२२५४
३०	पार्वती चन्द	44015	मे.न.पा. ३	सलेना	९८६५९६२२५५
३१	मंजु चन्द	44012	मे.न.पा. ३	सलेना	९८६५९६२२५६
३२	राधा चन्द	43932	मे.न.पा. ४	आ.स्वा.से.केन्द्र, ४	९८६५९०८५०३
३३	बेवी चन्द	43934	मे.न.पा. ४	आ.स्वा.से.केन्द्र, ४	९८६५८२९२१३
३४	सुनिता चन्द	43935	मे.न.पा. ४	आ.स्वा.से.केन्द्र, ४	९८६५९१०८४७
३५	गंगा देवी औजी	43933	मे.न.पा. ४	आ.स्वा.से.केन्द्र, ४	९८४२२४८८६९
३६	देबु पार्की	43997	मे.न.पा. ५	महारुद्र	९८४२२०२१४१
३७	गोमती औजी	43992	मे.न.पा. ५	महारुद्र	९८४८३७१७२३
३८	गोमती पन्त	43996	मे.न.पा. ५	महारुद्र	९८४२२१३३१७
३९	कमला पुजारा	44002	मे.न.पा. ५	महारुद्र	९८४७११९८९९
४०	रामा साउद	44003	मे.न.पा. ५	महारुद्र	९८६५६१४०६७

४१	दुरा जोशी	44000	मे.न.पा. ५	महारुद्र	९८४८९८५६६४
४२	भागरती भट्ट	43991	मे.न.पा. ५	महारुद्र	९८४८७७३९०७
४३	गीता ओझा	43998	मे.न.पा. ६	आ.स्वा.से.केन्द्र, ६	९७४२४९३८८३
४४	लक्ष्मी देवी ओझा	43999	मे.न.पा. ६	आ.स्वा.से.केन्द्र, ६	९८४९६५६४५९
४५	लक्ष्मी पोखरेल	44004	मे.न.पा. ६	आ.स्वा.से.केन्द्र, ६	९८४९६९७८८८
४६	दामा देवी भट्ट	43993	मे.न.पा. ६	आ.स्वा.से.केन्द्र, ६	९८६८३९०९९९
४७	सन्तोष पोखरेल	44001	मे.न.पा. ६	आ.स्वा.से.केन्द्र, ६	९८४०६२४२९९
४८	बिमला भट्ट	43994	मे.न.पा. ६	आ.स्वा.से.केन्द्र, ६	९८४२२५८८९९
४९	सिमा भट्ट	43995	मे.न.पा. ६	आ.स्वा.से.केन्द्र, ६	९८४८४९९९२३
५०	लक्ष्मी साउद भट्ट	43939	मे.न.पा. ७	केशरपुर	९८४८७८२२३३
५१	मानमती भट्ट	43940	मे.न.पा. ७	केशरपुर	९८६५९६२२८३
५२	धौली पोखरेल पार्की-	43938	मे.न.पा. ७	केशरपुर	९८६५९६२२८४
५३	हरिना पहरी दयाल	43984	मे.न.पा. ७	केशरपुर	९८६२४५४९०९
५४	रुकमा चन्द	43985	मे.न.पा. ७	केशरपुर	९८६५९६२२८६
५५	पार्वती ओझा	43989	मे.न.पा. ७	केशरपुर	९७६९८७८७७९
५६	दुर्गा ओझा	43990	मे.न.पा. ७	केशरपुर	९८६४६०९४५३
५७	कोपिला तिखाल टेलर	43988	मे.न.पा. ७	केशरपुर	९८६९५६५८८५
५८	नन्दा सुतार	43987	मे.न.पा. ७	केशरपुर	९८४९६९७८८७
५९	पवित्रा चन्द	43983	मे.न.पा. ७	केशरपुर	९८६९९०८२०८
६०	पार्वती चन्द	43986	मे.न.पा. ७	केशरपुर	९८६५९६२२९२
६१	पार्वती बिस्ट	४३९६२	मे.न.पा. ८	आ.स्वा.से.केन्द्र, ८	९८६५९६२२३९
६२	सिता बिस्ट	४३९५८	मे.न.पा. ८	आ.स्वा.से.केन्द्र, ८	९८६५९६२२४०
६३	हिरा सुनी	४३९५६	मे.न.पा. ८	आ.स्वा.से.केन्द्र, ८	९८६५९६२२४९
६४	कमाला साउद ठगुन्ना	४३९५३	मे.न.पा. ८	आ.स्वा.से.केन्द्र, ८	९८६५९६२२४२
६५	राधा देवी भट्ट	४३९५५	मे.न.पा. ९	बिश्वालपुर	९८६५९६२२३६
६६	हिरा देवी भट्ट	४३९६९	मे.न.पा. ९	बिश्वालपुर	९८६५९६२२३७
६७	मिना देवी भट्ट	४३९६०	मे.न.पा. ९	बिश्वालपुर	९८६५९६२२३८
६८	कमला कुमारी चन्द	४३९५९	मे.न.पा. ९	बिश्वालपुर	९८६५९६२२४३
६९	राधा देवी चन्द	४३९५४	मे.न.पा. ९	बिश्वालपुर	९८६५९६२२४४
७०	दुर्गा भट्ट	४३९५७	मे.न.पा. ९	बिश्वालपुर	९८६५९६२२४५

अनुसूची १४ छोटकरी रूप

AIDS	Acquired immuno-deficiency syndrome
ABER	Annual Blood Examination Rate
ANC	Antenatal care
ANM	Auxiliary Nurse Midwife
ARI	Acute Respiratory infection
ART	Anti-Retroviral Therapy
BCG	Bacillus Calmette-Guerin
CBIMCI	Community-based Integrated Management of Neonatal and Childhood Illness
CPR	Contraceptive Prevalence Rate
CYP	Couple Years of protection
DHIS2	District Health Information Software2
HO	Health Office
EPI	Expanded Program on Immunization
FCHV	Female Community Health Volunteer
FP	Family Planning
FY	Fiscal Year
HIV	Human immune-deficiency virus
HF	Health Facility
HMIS	Health Management Information system
HP	Health Post
IUCD	Intra-uterine Contraceptive Device
JE	Japanese Encephalitis
MWRA	Married Women of Reproductive age
NGO	Non-Governmental organization
NIP	National Immunization Program
OPD	Out-Patient Department
OPV	Oral Polio Virus
ORC	Outreach Clinic
ORS	Oral Rehydration Solution,
PNC	Postnatal Care
PSBI	Possible Severe Bacterial Infection
RTA	Road Traffic Accident
SLTHP	Second Long Term Health Plan
STD	Sexually Transmitted Disease
STI	sexually Transmitted Infection
SBA	Skilled Birth Attendant
VPD	Vaccine Preventable Diseases
VSC	Voluntary Surgical Contraception
WHO	World Health Organization

अनुसूची १५ फोटो ग्यालरी

मेलौली नगरपालिका मा स्वास्थ्यको वार्षिक समीक्षा २०८१/८०

Annual Health Review

मेलौली नगरपालिका मा पोषण समीक्षा २०८१/८०

न्युनतम सेवा मापदण्डको फलोअप गरेको

खोप तथा सरसफाई कार्यक्रम दादुरा खोप अभियान २०८०

सलेनामा महिला स्वयम सेविका दिवश मनाएको

RRT Team Orientation

आर आर आर टिमलाई SORMAS को तालिम र समान वितरण

9/23/2024

57

पालिका स्तरिय पि एन सि होम भिजिट कार्यक्रमको समीक्षा गोष्ठी

unicipality

सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम

गर्भवतीहरुका लागि निशुल्क अल्ट्रासाउण्ड सेवा

गर्भवती महिलाहरुको लागि निशुल्क अल्ट्रासाउण्ड कार्यक्रम

पालिका स्तरीय स्वास्थ्य कार्यक्रमको वार्षिक समिक्षा गोष्ठी

किशोर किशोरी मैत्री सम्बन्धि अभिमुखीकरण

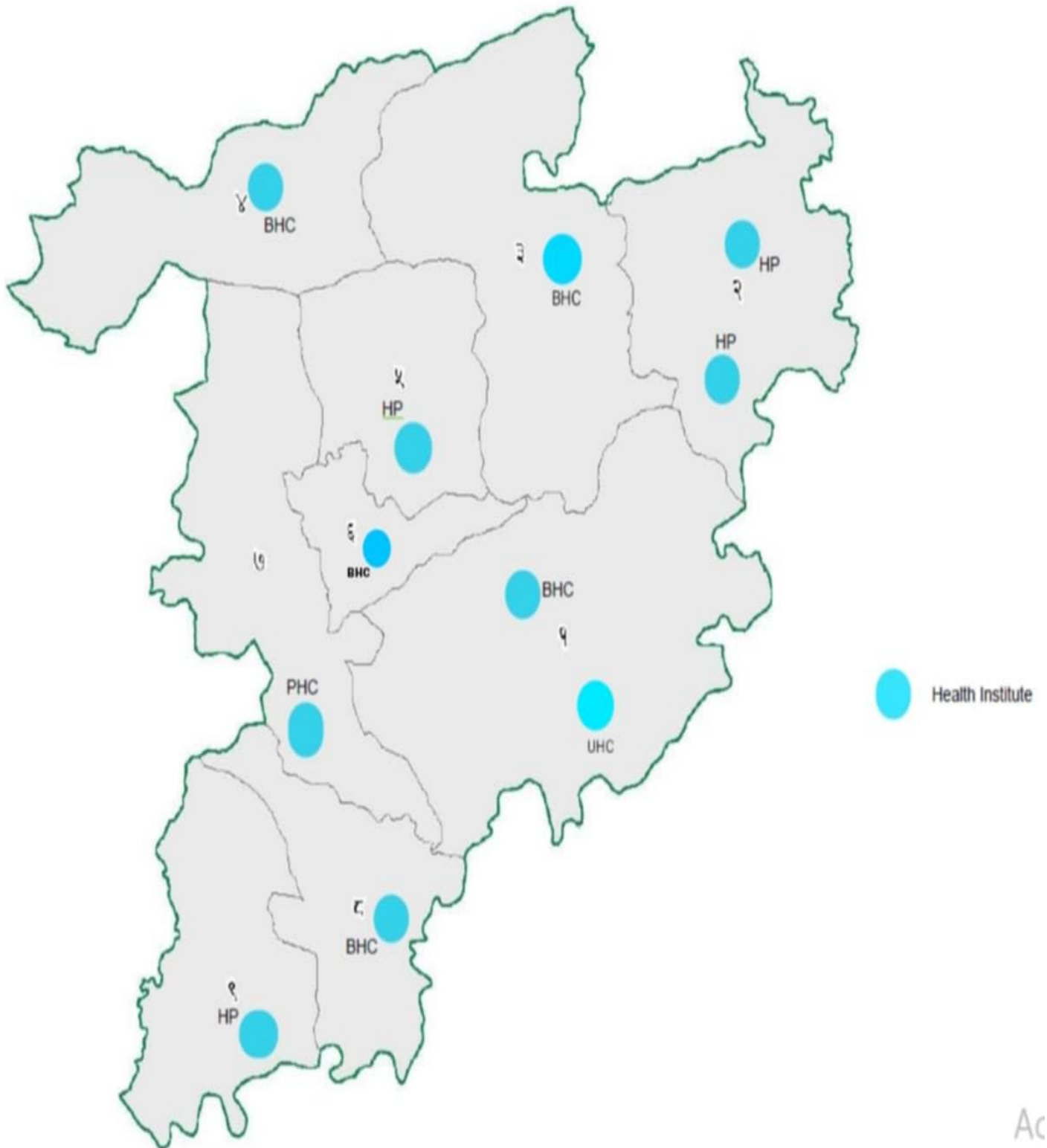

आँखा उपचार केन्द्र उद्घाटन कार्यक्रम

Melauli Municipality, Baitadi

मेलौली नगरपालिका बैतडी